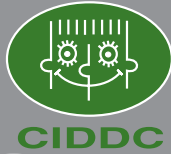
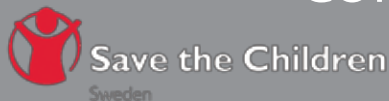

ADEVĂRUL VORBIT DE COPILII

RAPORTUL COPILOR DESPRE RESPECTAREA
CONVENȚIEI PRIVIND DREPTURILE COPILULUI
ÎN REPUBLICA MOLDOVA. 2009

★ Am cunoscut mai aprofundat continutul CDC. Ce înseamnă drepturile și că tb să profit la maxim de ele prin practica acestora: exprimarea opiniei, participarea activă, protecția drepturilor mele și celor din jur. Am învățat să colaborez mai puțin cu oamenii și să consult adulții în diferite situații (indiferență de graditatea lor am anumite concurențe).

Ce înseamnă o comunicare eficientă și ce tactice tb de folosit ca această să aibă influență asupra publicului respectiv.

Am conștientizat că înălțarea DC poate influența personalitatea nu numai pe o perioadă de timp dar și în restul vieții!

pt. P. DR. Parlament. pt. DC.

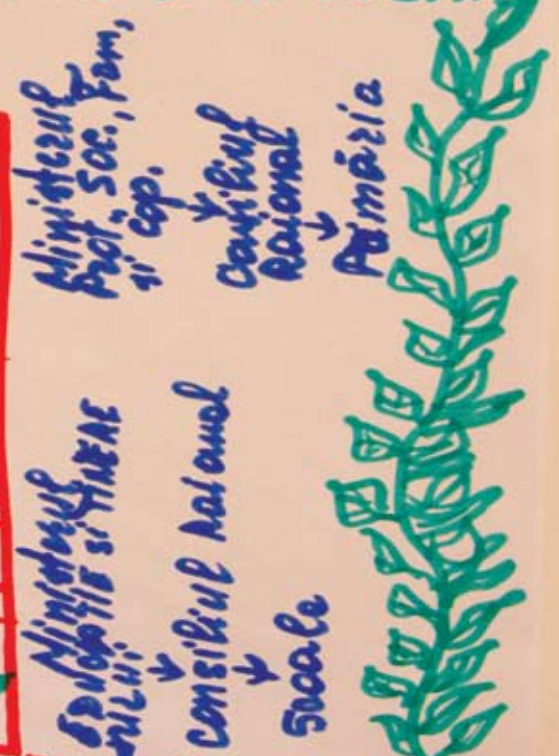

CIDDC

anul informării este protejat

CONVENȚIA CU PRIVIRE LA DREPTURILE COPILULUI

BASTONUL LA VITA SA SUPRA-
VIEȚIILE DE SUCCESARE
FAMILIE, CAZUL, EDUCATIE

CIDDC

ADEVĂRUL VORBIT DE COPILII

RAPORTUL COPILOR DESPRE RESPECTAREA
CONVENȚIEI PRIVIND DREPTURILE COPILULUI
ÎN REPUBLICA MOLDOVA. 2009

Save the Children

Sweden

Organization for Security and
Co-operation in Europe
OSCE Mission to Moldova

Sida

unicef

ADEVĂRUL VORBIT DE COPII

Raportul copiilor despre respectarea Convenției privind Drepturile Copilului în Republica Moldova. 2009

Coordonator al ediției: Cezar Gavriiliuc
Produs: CIDDC & URMA ta
Editor: Igor Guzun
Contribuție: Daniela Platon, Iosif Moldovanu, Veaceslav Luca
Imagini: Veaceslav Luca, Sanda Cojocaru
Tipar: Sirius
Tiraj: 2 000 exemplare

Raportul copiilor despre respectarea Convenției privind Drepturile Copilului în Republica Moldova 2009 este editat prin contribuția celor 25 de copii din Grupul de Lucru pentru Monitorizarea Drepturilor Copilului în Moldova, în cadrul proiectului „Copiii monitorizează propriile drepturi”. Pentru realizarea acestui proiect, Centrul de Informare și Documentare privind Drepturile Copilului (CIDDC) din Moldova a beneficiat de sprijinul acordat de Organizația Suedeză „Salvați Copiii”, Misiunea Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE) în Moldova, Agenția Suedeză de Dezvoltare și Cooperare Internațională (Sida), Fundația SOROS Moldova, Guvernul Statelor Unite ale Americii și Reprezentanța UNICEF în Moldova.

Activitățile Grupului de Lucru al Copiilor pentru Monitorizarea Drepturilor Copilului în Moldova au fost coordonate de echipa de facilitatori a CIDDC:
Iosif Moldovanu, Cezar Gavriiliuc, Daniela Platon și Veaceslav Luca.

Membrii Grupului de Lucru al Copiilor pentru Monitorizarea Drepturilor Copilului în Moldova: Alina Porombrica, Ana Tulgara, Ana Maria Harea, Anastasia Codreanu, Cristina Chirilov, Cristina Pulbere, Denis Zagorodniuc, Ecaterina Procopeț, Elena Coniuhov, Elena Obleac, Eugen Ciolan, Gabriela Croitoru, Igor Lai, Ina Creciun, Ion Coliban, Irina Gușan, Janna Kiseeva, Lidia Galus, Mihaela Cuschevici, Nicolae Tabanschi, Robert Cinciuc, Sabin Cernogal, Sabina Gușan, Tatiana Rusu, Valeria Roșca, Vasile Negară și Victoria Lungu.

Raportul copiilor poate fi găsit la adresa:
Centrul de Informare și Documentare privind Drepturile Copilului (CIDDC)
Str. E. Coca 15, Chișinău, MD 2008, Moldova
Tel./fax: 71.65.98, 74.78.13
E-mail: ciddc@yahoo.com, monitor.childrights@gmail.com
Web: <http://www.childrights.md>

De asemenea, Raportul este disponibil on-line la adresa:
http://www.childrights.md/ro/publications/Raportul_Copiiilor_2009_Ro.pdf

Suportul oferit de agențiile finanțatoare pentru editarea prezentului raport nu prevede neaparat aprobarea de către acestea a conținutului, prezentării grafice sau a modului de expunere a informației și opiniilor ce se conțin în publicație.

Chișinău, 2010

CUPRINS

1. CONTEXT	5
2. PRIMUL STUDIU REALIZAT DE COPII DESPRE CUNOAȘTEREA ȘI RESPECTAREA DREPTURILOR CŌPILULUI ÎN MOLDOVA. 2009	11
2.1. Gradul de informare a copiilor despre drepturile lor și Convenția ONU privind Drepturile Copilului	13
2.2. Sursele de informare actuale și dorite privind drepturile copilului	15
2.3. Gradul de respectare a drepturilor copilului	17
2.4. Nivelul de cunoaștere a instituțiilor la care copiii se pot adresa în cazul încălcării drepturilor lor	22
2.5. Acțiuni propuse pentru ca drepturile copilului să fie respectate	24
3. DREPTURILE CŌPILULUI ÎN MOLDOVA ASTĂZI	29
3.1. Dreptul la Educație: „Dreptul la educație este cel mai iubit și cel mai încălcat drept al nostru”	29
3.2. Dreptul la Participare: „Participând, devenim mai informați, mai cunoscuți, cu mai multă experiență”	37
3.3. Dreptul la Protecție împotriva Violenței, Abuzului și Neglijării: „Ne ajută oare bătaia să fim mai buni?”	49
3.4. Dreptul la Protecție împotriva Exploatării prin Muncă: „Copiii care muncesc sunt lipsiți și de alte drepturi”	57
3.5. Dreptul la Odihnă, Timp Liber și Joc: „Pentru mulți copii din Moldova nu există timp liber”	61
4. VIITORUL DREPTURILOR CŌPILULUI ÎN MOLDOVA	69

DISCRIMI-
NARE

Non Discriminare

DREPTUL LA
OPINIE

Libertatea de
expresie

DREPTUL LA
ODIHNĂ SI
RECREERE

MUNCA
COPILULUI

DREPTUL LA
EDUCATIE

DREPTUL LA
ASISTENȚĂ
MEDICALĂ

Dreptul la integritate
in societate.

Dreptul de a fi protejat
impotriva oricărei forme de
discriminare.

Dreptul la
Non-discriminare

Dreptul la
Opinie

3. Dreptul la joc,
odihnă și recreere.

MUNCA
COPILULUI

DREPTUL LA
EDUCATIE SPECIALĂ

Dreptul la
asistență medicală

1. Non
discriminare

Dreptul la opinie.

Dreptul la
joacă.

Munca
COPILULUI

Dreptul la
protecție

Dreptul la
asistență medicală

Dreptul la opinie
Dreptul
la opinia proprie.

Dreptul la odihnă

Dr. la
munca

Dreptul
la asistență medicală

Dreptul la
protecția față de
DISCRIMINARE

OPINIA
COPILULUI

1) Dreptul la joacă
și odihnă

Munca copilului
3. Munca copilului

Dreptul la educație
specială și
la

Sanctarea și
garantarea
munții

Dreptul
la
Nondiscriminare

Dreptul la
Opinie

Dreptul la joc,
odihnă

Dr. la
odihnă

Dreptul la
educație

Sanctarea și
garantarea
munții

Dreptul la
educație

Dreptul la
instrucțiune,
la educație

Dreptul la
educație

Dreptul la joacă
și odihnă

La joc, odihnă
recreare.

Dreptul la

1. CONTEXT

Introducere

Acest Raport al copiilor despre respectarea Convenției privind Drepturile Copilului în Republica Moldova 2009 a fost realizat de cei 25 de copii-membri ai Grupului de Lucru pentru Monitorizarea Drepturilor Copilului, creat de Centrul de Informare și Documentare privind Drepturile Copilului (CIDDC) din Moldova, în iulie 2008.

Raportul include constatările, observațiile, experiențele și istoriile personale ale copiilor despre respectarea și încălcarea drepturilor copilului în Moldova, prezentate cu ocazia celor opt ateliere de lucru, organizate de CIDDC în cadrul proiectului „Copiii monitorizează propriile drepturi”, între iulie 2008 și noiembrie 2009.

Copiii din Grupul pentru Monitorizarea Drepturilor Copilului în Moldova au prezentat, în atelierele lor de lucru, observații cu privire la Dreptul la Educație (noiembrie 2008), Dreptul la Protecție împotriva Violenței, Abuzului și Neglijării (ianuarie 2009), Dreptul la Participare (martie 2009), Dreptul la Protecție împotriva Exploatării prin Muncă (iunie 2009) și Dreptul la Odihnă, Timp Liber și Joc (august 2009).

Raportul prezintă și rezultatele primului studiu realizat integral de copii, prin care aceștia au cercetat opinia semenilor lor despre respectarea drepturilor copilului.

Activitatea acestui Grup de Lucru al Copiilor din Moldova, cu statut permanent, reprezintă, în opinia unor experți internaționali, „o inițiativă inovativă, unică în Europa, care merită a fi dezvoltată și în alte țări”, pentru că „cei mai buni experți în drepturile copilului sunt chiar copiii”.

ADEVĂRUL VORBIT DE COPII

Grupul a preluat și a aprofundat experiența consultării copiilor, desfășurată de CIDDC, în ianuarie și martie 2008, pentru elaborarea Primului Raport al Copiilor despre Respectarea Convenției privind Drepturile Copilului în Moldova. Atunci, exercițiul de consultare a inclus două etape și s-a încheiat cu prezentarea de către copiii din Moldova a propriului Raport cu privire la Drepturi, la Chișinău, în august 2008, și la Geneva, în octombrie 2008.

Centrul de Informare și Documentare privind Drepturile Copilului din Moldova, care are o experiență de 10 ani în promovarea drepturilor copilului și a inițiativelor de exprimare a opiniei copiilor, folosește acest Raport al Copiilor ca pe un instrument de pledoarie în favoarea drepturilor copilului și pentru a face auzită vocea copiilor.

Raportul Copiilor este adresat:

- *Copiilor* – să cunoască drepturile și să constate încălcările.
- *Părinților, profesorilor, adulților* – să consulte copiii și să țină cont de opinia lor.
- *Factorilor de decizie* – să afle ce cred copiii despre serviciile sociale existente și să includă opiniile copiilor în procesul de elaborare a actelor normative.

Pe durata activității Grupului, copiii care monitorizează drepturile copilului în Moldova și-au ales ca mesaj următoarea afirmație: „În Moldova toate lucrurile trebuie să înceapă cu dreptul. Cu dreptul copilului”.

Experții constată, la peste un an de la lansarea acestei inițiative a copiilor de monitorizare a propriilor drepturi, că vocea copiilor din Moldova devine importantă pentru rapoartele și studiile realizate de adulți.

Participanți

Copiii din Grupul de Lucru pentru Monitorizarea Drepturilor Copilului în Moldova au fost selectați în urma unui concurs național, organizat de Centrul de Informare și Documentare privind Drepturile Copilului, în 2008. Mai târziu, Grupul a fost completat cu câțiva copii, care au participat, de asemenea, la un concurs, anunțat în iulie 2009.

Acum copiii din Grup reprezintă 14 regiuni ale țării: Bălți, Briceni, Călărași, Căușeni, Chișinău, Cimișlia, Drochia, Fălești, Florești, Hâncești, Rezina, Sângerei, Telenești și Ungheni.

Vârsta copiilor este cuprinsă între 12 și 17 ani, iar experiența lor anterioară de participare la inițiative școlare și comunitare este diferită.

În procesul de instruire și documentare, copiii au fost ghidați de echipa de facilitatori a CIDDC: Iosif Moldovanu, Cezar Gavriiliuc, Daniela Platon și Veaceslav Luca. În subiectele legate de comunicare și promovare, copiii au beneficiat de susținerea echipei de la „URMA tă”: Aurelia și Igor Guzun, asistați de Olga Cimbir.

Proces

Cei 25 de copii din Grupul pentru Monitorizarea Drepturilor Copilului în Moldova s-au întâlnit timp de un an, pe durata vacanțelor școlare, la Chișinău, în cadrul unor ateliere de lucru, unde, la început, au fost instruiți în domeniul drepturilor copilului, apoi au elaborat indicatori de monitorizare, adaptați pentru vârsta lor, și au revenit în școlile și comunitățile lor pentru a aduna informații despre respectarea sau încălcarea unui drept al copilului, selectat în atelierul precedent.

Indicatorii de monitorizare a drepturilor copilului, formulați de copii, fac în prezent conținutul Ghidului de monitorizare a drepturilor copilului, iar observațiile și

constatările copiilor, prezentate în atelierele de lucru în fața colegilor, a reprezentanților mass-media și a partenerilor inițiativei, se regăsesc în acest Raport. De altfel, conținutul Raportului, formulările și cuvintele folosite aici exprimă ideile și afirmațiile copiilor.

În același timp, copiii au scris articole, au participat la emisiuni radio și televizate, au organizat acțiuni, au informat colegii cum să-și cunoască și să-și apere drepturile, au susținut discursuri și au contribuit cu subiecte la apariția buletinului informativ al Grupului „Monitorul Oficial al Drepturilor Copilului în Moldova”.

Totodată, copiii din Grupul de Lucru pentru Monitorizarea Drepturilor Copilului s-au întâlnit cu persoane influente la nivel local și au avut ca oaspeți în atelierele de la Chișinău persoane cu funcții importante la nivel național, printre care și Avocatul Copilului. În toate aceste activități, copiii au făcut PLEDOARIE în favoarea drepturilor copilului, având ca argumente istoriile și informațiile pe care le-au colectat în comunitățile lor, iar mass-media le-a fost un partener constant.

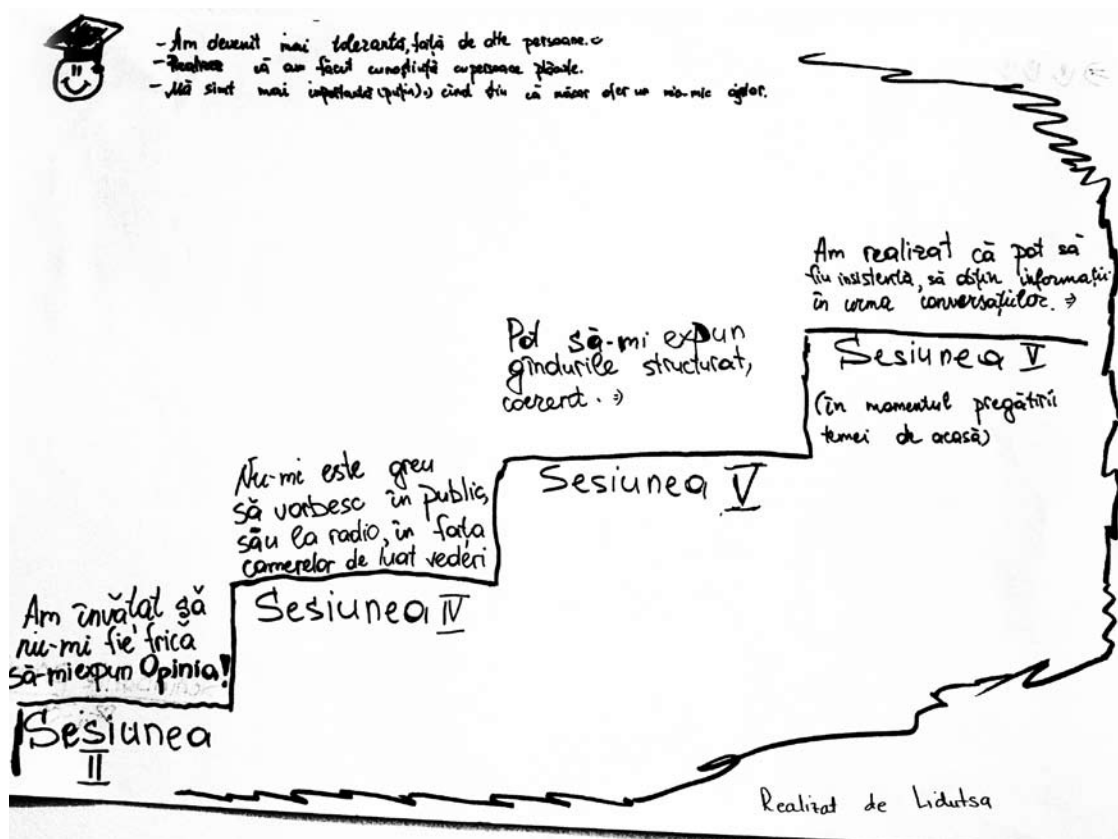
Copiii-experti în drepturile copilului au exersat în timpul sesiunilor câteva instrumente de advocacy – scrierea și susținerea unui discurs public, redactarea unei scrisori de pledoarie, producerea unui poster, acordarea unui interviu în mass-media, elaborarea structurii pentru pagina Web a grupului de monitorizare etc. – toate bazate pe situațiile pe care le-au descoperit în calitate de monitori în localitățile lor.

Fiecare membru al Grupului de Copii pentru Monitorizarea Drepturilor Copilului a formulat, la finele celui de-al șaptelea atelier de lucru, concluzii, referitor la drepturile monitorizate de copii timp de un an, pentru Raportul anual privind Respectarea Drepturilor Copilului în Moldova.

Copiii din Grup și-au realizat și obiectivul de a cerceta opiniile altor copii din Moldova despre respectarea drepturilor lor. În perioada august-noiembrie 2009, Grupul a efectuat un studiu, prin care a constatat gradul de cunoaștere a drepturilor copilului de către copii

și modul în care aceștia apreciază respectarea propriilor drepturi. Copiii din Grupul pentru Monitorizarea Drepturilor Copilului au elaborat un chestionar, l-au aplicat printre semenii din localitățile lor, au analizat datele culese și au formulat concluzii și recomandări. În ajunul aniversării a 20-a de la adoptarea Convenției privind Drepturile Copilului, în noiembrie 2009, Grupul a prezentat rezultatele acestui studiu în cadrul unei conferințe de presă și a unei emisiuni televizate.

Copiii au fost entuziasmați de propria implicare în acest proiect, de atmosfera de lucru non-formală, de metodele interactive, utilizate de facilitatori, de cunoștințele și abilitățile pe care le-au obținut și de oportunitatea de a-și face vocea auzită.

CELE MAI MULTE DESPRE DREPTURILE COPILULUI, URMATOARELE ORGANIZAI:

De gestia Copiilor (COPIC)	220924
Centrul Național de Asistență și Protecție Copilului	242783; 242792
Asociația Națională pentru Drepturile Copilului din Moldova	234600
Asociația Națională pentru Migranți	232940
Asociația Națională pentru Protecția Mamei și Copilului (ANPMCC)	237818
Centrul Național de Asistență Copilului	232018
Asociația de Studenți și Cercetători Naționali pentru Drepturile Copilului din Moldova (A.S.C.N.D.C.)	232313
Asociația Națională pentru Drepturile Copilului	232313
Asociația Națională de Protecție și Alinașii Săi din Copii (A.N.A.S.)	232313
Centrul de Asistență Psihologică și Copilului „A.P.S.P.”	234787
Centrul Internațional pentru Protecția și Promovarea Drepturilor Copilului din Moldova	0 099 77777; 23996
Centrul de Protecție și Trăitorie de Copii	232405; 232402
Asociația Națională „Copii Copii”	232581; 232604
Centrul Național de Asistență Copilului	232605; 232601
Centrul Național de Asistență Copilului	0 232 97758
Centrul Național de Asistență Copilului „Mama” (C.N.A.C.)	0 232 22320; 22321
Centrul Național de Asistență Copilului	0 232 22320; 22321
Centrul Național de Asistență Copilului	0 232 22320; 22321
Centrul Național de Asistență Copilului	0 232 22320; 22321
Centrul Național de Asistență Copilului	0 232 22320; 22321
Centrul Național de Asistență Copilului	0 232 22320; 22321
Centrul Național de Asistență Copilului	0 232 22320; 22321
Centrul Național de Asistență Copilului	0 232 22320; 22321
Centrul Național de Asistență Copilului	0 232 22320; 22321
Centrul Național de Asistență Copilului	0 232 22320; 22321
Centrul Național de Asistență Copilului	0 232 22320; 22321
Centrul Național de Asistență Copilului	0 232 22320; 22321

CNDIC
Centrul de Informație
și Documentare
național pentru Drepturile
Copilului din Moldova (CNDIC)

CONVENȚIA cu PRIVIRE la DREPTURILE COPILULUI

Convenția cu privire la Drepturile Copilului este un document internațional care stabilește drepturile și obligațiile față de copii. Este un document care definește drepturile și obligațiile față de copii. Este un document care definește drepturile și obligațiile față de copii.

2. PRIMUL STUDIU REALIZAT DE COPII DESPRE CUNOAȘTEREA ȘI RESPECTAREA DREPTURILOR COPILULUI ÎN MOLDOVA. 2009

Cercetarea a fost realizată de cei 25 de membri ai Grupului de Lucru pentru Monitorizarea Drepturilor Copilului, cu ajutorul Centrului de Informare și Documentare privind Drepturile Copilului, în perioada august-noiembrie 2009.

ADEVĂRUL VORBIT DE COPII

Prin acest studiu, copiii din Grup și-au propus să:

- determine gradul de informare a copiilor despre drepturile lor și Convenția ONU privind Drepturile Copilului
- determine sursele de informare privind drepturile copilului utilizate de copii până în prezent și cele preferate pe viitor
- evalueze gradul de respectare a drepturilor copilului
- determine nivelul de cunoaștere a instituțiilor la care copiii se pot adresa în cazul încălcării drepturilor lor
- colecteze propunerile copiilor de acțiuni pentru ca drepturile copilului să fie respectate.

Chestionarul prin care a fost efectuat studiul (*Anexă*) a fost elaborat de copiii din Grupul de Lucru și a fost aplicat printre semenii lor în localitățile de origine.

În total, chestionarul a fost completat de **1 215 copii** (cu vârste între 9 și 18 ani, dintre care 673 fete și 542 băieți, 736 copii din sate și 479 copii din orașe), din 13 raioane și orașul Chișinău.

Prelucrarea statistică a datelor culese prin anchetă a fost efectuată de CIDDC. În cadrul unui atelier de lucru, grupul a analizat aceste date, a constatat tendințele principale, a formulat concluzii și recomandări. Toate explicațiile care se conțin în acest raport aparțin Grupului de Lucru al Copiilor.

Rezultatele obținute nu sunt reprezentative pentru toți copiii din Republica Moldova.

2.1. Gradul de informare a copiilor despre drepturile lor și Convenția ONU privind Drepturile Copilului

- Fiind rugați să indice 5 drepturi ale copilului, cel mai des, copiii au menționat:
  1. dreptul la educație (73,9%)
  2. dreptul la timp liber, recreare și activități culturale (59,9%)
  3. dreptul la opinie (49,6%)
  4. dreptul la o familie (43,4%)
  5. dreptul la viață (34,6%)
  6. dreptul la asistență medicală (25,7%)
- Mai puțin de 2% din copii au menționat: dreptul la protejarea vieții private, dreptul la protecție față de exploatarea economică, nondiscriminarea, securitatea socială, dreptul la păstrarea identității, interesele superioare ale copilului.
- Circa 10% din copii confundă drepturile cu regulile și obligațiile pe care trebuie să le respecte în școală și acasă: să-mi fac temele, să fiu atent(ă) la lecții, să nu alerg pe coridoare, să nu strig în școală, să ascult/să ajut părinții, profesorii etc. O parte din aceste „drepturi” se conțin în agenda elevului: alegerea tipului de învățământ conform aptitudinilor, reprezentarea instituției școlare la olimpiade, concursuri etc. Această situație este un rezultat al informării incorecte despre propriile drepturi, copiii auzind de la adulți doar despre obligații și neînțelegând, de fapt, semnificația drepturilor.
- Circa 5% dintre copii consideră că au „dreptul la muncă”. Una din cauzele acestui rezultat ar fi faptul că mulți părinți și profesori consideră că este normal ca și copiii să muncească și confundă educația prin muncă cu exploatarea prin muncă. Copiii de la sate menționează munca în calitate de drept mai des decât cei de la orașe (6,3% și 2,5%).

- Fiecare al zecelea copil (10,8%) a menționat „dreptul la libertate” printre drepturile copilului, respondenții de 15-18 ani numind de 2 ori mai frecvent această idee decât cei de 9-14 ani (15,6%, comparativ cu 7,7%). Aceasta se explică prin faptul că adolescenții au nevoie de mai mult spațiu, se simt constrânși și limitați de adulții care nu au încredere în ei și în capacitățile lor de a realiza ceva independent, de aceea tind să-i controleze în toate, să-i tuteleze. Deși o mare parte a copiilor (39%) cunosc 5 și mai multe drepturi, mai mult de jumătate (56,4%) dintre respondenți au menționat mai puțin de 5 drepturi, iar 4,4% nu au numit nici un drept.
- Mai puțin de o pătrime (23,9%) dintre copii au menționat Convenția ONU privind Drepturile Copilului ca fiind documentul în care sunt înscrise drepturile copilului. Totodată, 67% din copii nu cunosc nici un act / document referitor la drepturile copilului. Doar 9% din copii numesc alte acte legislative referitoare la drepturi: Constituția Republicii Moldova, Codul Familiei, Legea Republicii Moldova privind Drepturile Copilului, Declarația Universală a Drepturilor Omului.
- Fetele sunt, în general, mai bine informate despre drepturile copilului decât băieții (circa 45% din fete numesc 5 și mai multe drepturi, comparativ cu circa 32% din băieți). Aceasta se datorează faptului că, în general, fetele sunt mai mult implicate în diverse proiecte, seminare, activități care țin de drepturile omului și au acces la informații în acest domeniu. Profesorii le încurajează să se implice în aceste activități, deoarece, de regulă, fetele au o reușită mai mare la învățătură și purtare exemplară.
- Copiii din sate au arătat un nivel mai bun de cunoaștere a drepturilor copilului decât cei de la orașe (42,4% și 33,7% respectiv, au numit 5 și mai multe drepturi). Respondenții din sate au menționat mai frecvent și Convenția ONU privind Drepturile Copilului în calitate de act în care sunt înscrise drepturile copilului (28,8% și 16,4% respectiv). În mediul rural s-au desfășurat cele mai multe

proiecte cu privire la drepturile copilului, în care au avut ocazii să se implice și adulți și copii.

- O dată cu vârsta, crește și nivelul de cunoaștere a drepturilor copilului (copiii de până la 14 ani au numit mai mult de 5 drepturi în proporție de 30,4%, iar cei mai mari – de 52,5%). Adolescenții numesc de 4,8 ori mai des acte legislative cu referire la drepturile copilului, în comparație cu copiii mai mici (17,5% și, respectiv, 3,6%). Copiii de 9-14 ani însă menționează de 3 ori mai des obligații în loc de drepturi, comparativ cu cei mari (12,6% și, respectiv, 4,8%).

Aceste rezultate indică faptul că informația oferită de adulți copiilor despre drepturile lor este de cele mai multe ori incompletă și selectivă.

Adesea nici adulții nu înțeleg corect esența drepturilor copilului, de aceea nici copiii nu beneficiază de o informație deplină în acest domeniu (confundă drepturile cu îndatoririle, consideră că au dreptul la muncă și nu cunosc dreptul de a fi protejat față de exploatarea economică, nu știu despre existența Convenției privind Drepturile Copilului).

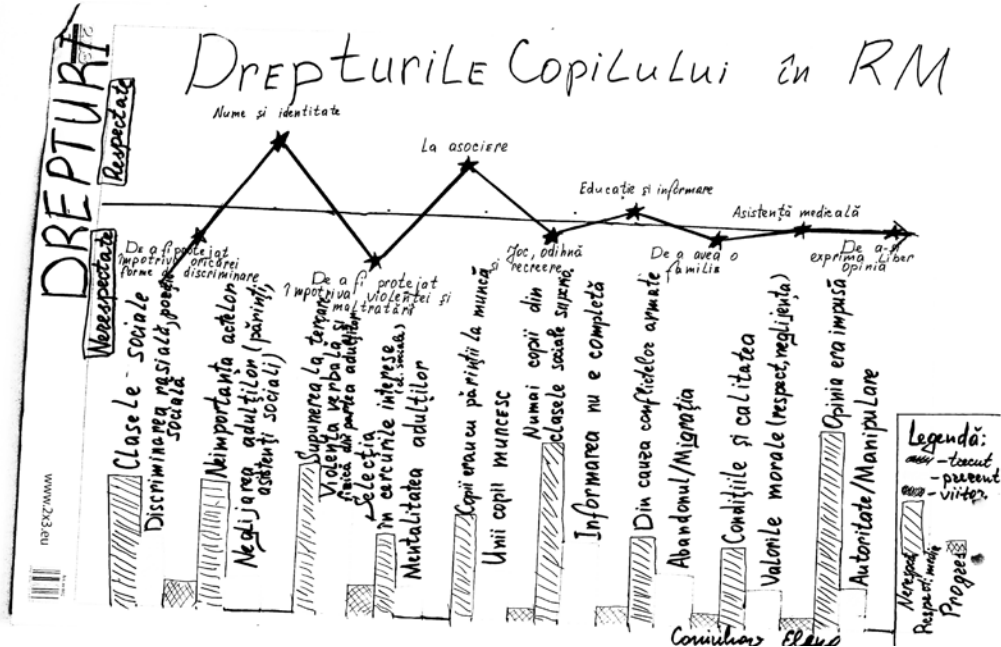
Curricula școlară nu conține nici o disciplină care s-ar specializa pe studierea drepturilor copilului, acest subiect fiind abordat ocazional, deseori superficial, în calitate de temă la alte discipline.

Totodată, informația despre drepturi transmisă copiilor este și în funcție de interesele profesorilor, părinților. De exemplu, trei pătrimi dintre copii menționează dreptul la educație și mai puțin de un procent dintre ei numesc nondiscriminarea și interesele superioare ale copilului.

ADEVĂRUL VORBIT DE COPII

Recomandări:

- Introducerea unui curs sau a unui modul/capitol în cadrul altei discipline școlare cu referire la studierea drepturilor copilului și a Convenției privind Drepturile Copilului.
- Organizarea instruirii și informării profesorilor, părinților, asistenților sociali și altor adulți în domeniul drepturilor copilului.
- Asigurarea șanselor egale pentru fete și băieți în cadrul proiectelor de participare a copiilor prin excluderea criteriului de reușită școlară și purtare exemplară.
- Implicarea de la vârste timpurii a copiilor în activități de informare despre drepturile copilului.

2.2. Sursele de informare actuale și dorite privind drepturile copilului

- Cei mai mulți din respondenți au aflat despre drepturile copilului de la profesori (86,3%) și de la părinți (74,2%). O treime din copii (36,2%) a menționat ca sursă mass-media (ziare, reviste, televizor, radio), o pătrime (25,4%) – prietenii, iar o cincime (21,2%) – cărți și broșuri despre drepturile copilului.
- O parte din profesori au fost implicați în proiecte în domeniul drepturilor copilului și discută uneori, în cadrul orelor de educație civică sau dirigenție, despre acest subiect. Totuși, celelalte rezultate ale studiului demonstrează că informația oferită de profesori nu este de calitate, deseori se face doar sub aspecte convenabile adulților și are loc ocazional.
Și modul în care sunt utilizate materialele informative despre drepturile copilului în școală este inefficient: accesul la ele este limitat, acestea fiind oferite fără explicații și discuții despre conținutul lor, într-un număr insuficient, în cadrul orelor deschise sau unor evenimente speciale (de ex., „Săptămâna drepturilor”) ș.a.
- Copiii de la sate au menționat mai des decât cei din orașe că au aflat despre drepturile copilului de la profesori (90,2% și, respectiv, 80,3%). Profesorii din mediul rural sunt în mai mare măsură implicați în activități legate de drepturile copilului. În același timp, copiii de la oraș dispun de mai multe surse de informare (Internet, broșuri).
- Băieții au indicat Internetul ca sursă de informare de 2 ori mai des decât fetele (24% comparativ cu 12,6%), deoarece ei navighează mai mult pe Internet și preferă și alte metode de informare în afara celor bazate pe comunicare (cum ar fi lecțiile).

- Părinții și profesorii rămân sursele de informare preferate de copii pe viitor în domeniul drepturilor copilului (menționate, în medie, de trei pătrimi dintre copii). Copiii își doresc să discute în continuare cu părinții și profesorii despre drepturile lor. Aceasta presupune că și adulții trebuie să fie mai pregătiți pentru a aborda acest subiect, să cunoască mai profund drepturile copilului și să discute asemenea teme cu copiii.
- Circa o treime dintre copii au afirmat că și-ar dori să se informeze despre drepturile copilului din mass-media (34,9%), Internet (31,1%) și de la prieteni (30,3%).
- O dată cu înaintarea în vârstă, tot mai mulți copii preferă să diversifice sursele de informare în domeniu, alegându-le pe cele care permit o informare independentă (mass-media, Internet). Copiii de 9-14 ani ar prefera, mai frecvent decât cei mai mari, părinții (80,7% comparativ cu 69%) și prietenii (32,8% comparativ cu 26,4%) pentru a se informa despre drepturile copilului.

Recomandări:

- *Diversificarea metodelor de predare, inclusiv în domeniul drepturilor copilului, pentru a corespunde preferințelor băieților de a se informa.*
- *Diseminarea informațiilor despre drepturile copilului în cât mai multe forme și mijloace (Internet, broșuri, reviste), potrivit vârstei copilului și asigurarea accesibilității acestor materiale.*

2.3. Gradul de respectare a drepturilor copilului

- Proporția copiilor care au dat o apreciere înaltă (notele 4 și 5) respectării drepturilor copilului în localitatea lor este de 41,7%. Totodată, 16,5% din copii au apreciat la un nivel mic (notele 1 și 2) gradul în care le sunt respectate drepturile.
- O mare parte din respondenți (39,8%) au dat o notă medie (nota 3) gradului în care sunt respectate drepturile copilului. Aceasta dovedește că mulți copii nu înțeleg că drepturile lor sunt încălcate deoarece nu și le cunosc sau că nu au încredere în confidențialitatea datelor și au teama de a fi persecutați de adulți dacă își exprimă adevărata opinie.
- Printre adolescenți proporția celor care apreciază înalt respectarea drepturilor copilului este mai mică decât printre copiii de 9-14 ani (35,1% comparativ cu 46%). O dată cu înaintarea în vârstă, copiii își cunosc mai bine drepturile, de aceea pot observa și încălcarea lor, având și o experiență mai mare în acest sens. Fiind influențați într-o măsură mai mare de adulți, copiii de 9-14 ani nu conștientizează încălcările sau le consideră ne semnificative.
- Băieții consideră că drepturile nu sunt respectate într-o proporție mai mare decât fetele (20,9% și, respectiv, 13,1%). Aceasta se datorează faptului că între băieți au loc mai multe conflicte decât între fete. De asemenea, băieții au mai frecvent neînțelegeri cu părinții și profesorii, pe când fetele sunt mai împăciuitoare.
- Cel mai des, drepturile copilului sunt încălcate în stradă (69,2%), în locurile publice (44,6%), în școală (40%) și în grupul de prieteni (39,8%).

Școala este instituția în care copiii se află o mare parte a zilei și unde drepturile le sunt încălcate și de semenii, și de adulți. Din cauză că nu dispun de suficiente locuri special destinate timpului liber al copiilor, aceștia îl petrec în stradă, împreună cu prietenii. În stradă nu există adulți care să supravegheze comportamentul copiilor și să medieze relațiile dintre ei. De asemenea, conflictele care au loc în stradă pot fi observate cu ușurință.

- O pătrime (25,8%) din respondenți au specificat că și în mediul familial au loc frecvent încălcări ale drepturilor copilului. Proporția mică poate fi explicată prin: copiii nu își cunosc drepturile, de aceea le este greu să sesizeze încălcările; copiilor le este rușine să recunoască că sunt maltratați în familie; tradițional, este un semn de nerecunoștință atunci când un copil reproșează părinților că îi încalcă drepturile. O parte din copii resimt încălcarea drepturilor lor în mediul familial în legătură cu plecarea părinților la muncă în străinătate.
- În opinia copiilor, cele mai încălcate drepturi sunt:
  1. dreptul la timp liber (37%)
  2. dreptul la opinie (36,6%)
  3. dreptul la educație (13%)
  4. dreptul la familie (9,6%)
  5. dreptul la protecție împotriva violenței (9,5%).

Printre cauzele încălcării dreptului la timp liber sunt: multe lecții de pregătit, nevoia de a munci sau de a se ocupa de treburile casei, în majoritatea localităților nu există oportunități de petrecere a timpului liber care să corespundă intereselor copiilor.

Opinia copiilor este deseori neglijată pentru că „adulții cred că un copil nu poate avea o opinie”.

- Pentru copiii cu vârste de 9-14 ani cel mai încălcat drept este dreptul la timp liber, iar pentru cei de 15-18 ani – dreptul la opinie. Primii au nevoie de mai mult timp liber, sunt interesați de jocuri și comunicarea cu prietenii. Ceilalți se maturizează și își formează opinii proprii, care deseori nu sunt convenabile adulților.
- Dacă proporția copiilor de 9-14 ani care au afirmat că le este încălcat dreptul la opinie constituie o pătrime (25,9%), la vârstele de 15-18 ani, acest fapt este menționat de o jumătate dintre copii (53,4%).
- Dreptul la timp liber, recreare și activități culturale este încălcat într-o măsură mai mare la sate decât la orașe (45,9% și, respectiv, 23,2%), deoarece primii sunt mai implicați în lucrări agricole și de întreținere a gospodăriei, iar în mediul urban există mai multe oportunități de petrecere a timpului pentru copii.
- O dată cu înaintarea în vârstă, mai mulți copii menționează încălcarea dreptului la asistență medicală (9,7% comparativ cu 3,1%), deoarece conștientizează mai bine importanța sănătății, iar unii din ei s-au confruntat cu probleme de sănătate.

Recomandări:

- *Crearea condițiilor sigure și prietenoase, care favorizează respectarea drepturilor copiilor, în mediile în care copiii se află mai mult și își petrec timpul liber: familie, școală, locuri publice, instituții extrașcolare.*
- *Promovarea programelor de pregătire a copiilor pentru ca aceștia să facă față situațiilor de risc cu care se întâlnesc în diverse locuri și instituții.*

ADEVĂRUL VORBIT DE COPII

2.4. Nivelul de cunoaștere a instituțiilor la care copiii se pot adresa în cazul încălcării drepturilor lor

- Majoritatea copiilor au menționat că în caz de încălcare a drepturilor lor se pot adresa profesorilor, diriginților, directorului de școală (32,6%) și părinților (29%). Aproape o cincime ar apela la organele de drept: polițist de sector, secția pentru minori, avocat, jurist (19,4%), iar circa 15% – la persoane din autoritatea publică locală: primar, asistent social, membri ai Consiliului local.
- Chiar dacă școala și familia sunt unele din mediile în care drepturile copilului sunt frecvent încălcate, părinții, profesorii și diriginții rămân a fi persoanele care se află mai mult în preajma copiilor și în care aceștia au încredere.
- Printre alte persoane și instituții menționate de unii copii sunt:
  - Organizații internaționale: UNICEF, CEDO (7,3%)
  - Avocatul copilului (5,2%)
  - ONG locale și naționale (5%)
  - Psiholog (4,8%)
  - Colegi și prieteni (4,2%)
  - Rude: frați, bunici (3,6%).
- O pătrime (24,7%) dintre copii nu cunosc nici o persoană sau instituție la care se pot adresa în cazuri de încălcare a drepturilor lor.
- Copiii nu se adresează la instituțiile responsabile de protecția drepturilor copilului pentru că: nu cunosc despre existența acestora, nu au încredere în persoanele care lucrează acolo, sunt siguri că nu vor fi luați în serios și li s-a întâmplat să li se spună că ei se fac vinovați de nerespectarea propriilor drepturi, din cauză că nu și-au îndeplinit obligațiile.

- Procesul de soluționare a anumitor cazuri de încălcare a drepturilor copilului este foarte îndelungat și, de obicei, copiii și părinții lor abandonează sau refuză să-l ducă până la sfârșit din mai multe considerente: teama de răzbunare, presiune din partea comunității și semenilor, corupție etc.
- Băieții au menționat în proporție mai mică decât fetele că s-ar adresa la părinți (24,9% în comparație cu 32,2%), persoane din școală (24% în comparație cu 39,5%) sau din autoritatea publică locală (10% în comparație cu 18,1%). Aceasta se explică prin faptul că, în general, se consideră că băieții nu trebuie să se plângă, de aceea ei nu vor să recunoască că suferă din cauza nerespectării drepturilor lor, pentru că le este teamă să fie luați în derâdere.
- Printre copiii din sate, autoritatea publică locală este menționată mai des drept instituție la care pot apela atunci când li se încalcă un drept (17,3% și, respectiv, 10,3%). În sate oamenii se cunosc mai bine între ei, de aceea reprezentanții administrației publice locale sunt persoane de încredere pentru mulți copii.
- Toți copiii care au menționat Avocatul copilului sunt din mediul rural.
- Mai multe procente din copiii de la sate se vor adresa persoanelor din școală – 37,1%, decât respondenții de la oraș – 25,7%.

Recomandări:

- *Persoanele din instituțiile responsabile de protecția drepturilor copilului trebuie să informeze copiii, prin diverse mijloace, despre existența acestora în comunități, despre serviciile pe care le oferă și modalitățile prin care copiii pot intra în contact cu ele și beneficia de suport etc.*
- *Personalul din instituțiile responsabile de drepturile copilului are nevoie de pregătire în domeniile: comunicarea cu copiii de diferite vârste, păstrarea confidențialității, asigurarea nondiscriminării.*
- *Dezvoltarea abilităților copiilor de a se adresa instituțiilor responsabile de drepturile copilului.*

ADEVĂRUL VORBIT DE COPII

2.5. Acțiuni propuse pentru ca drepturile copilului să fie respectate

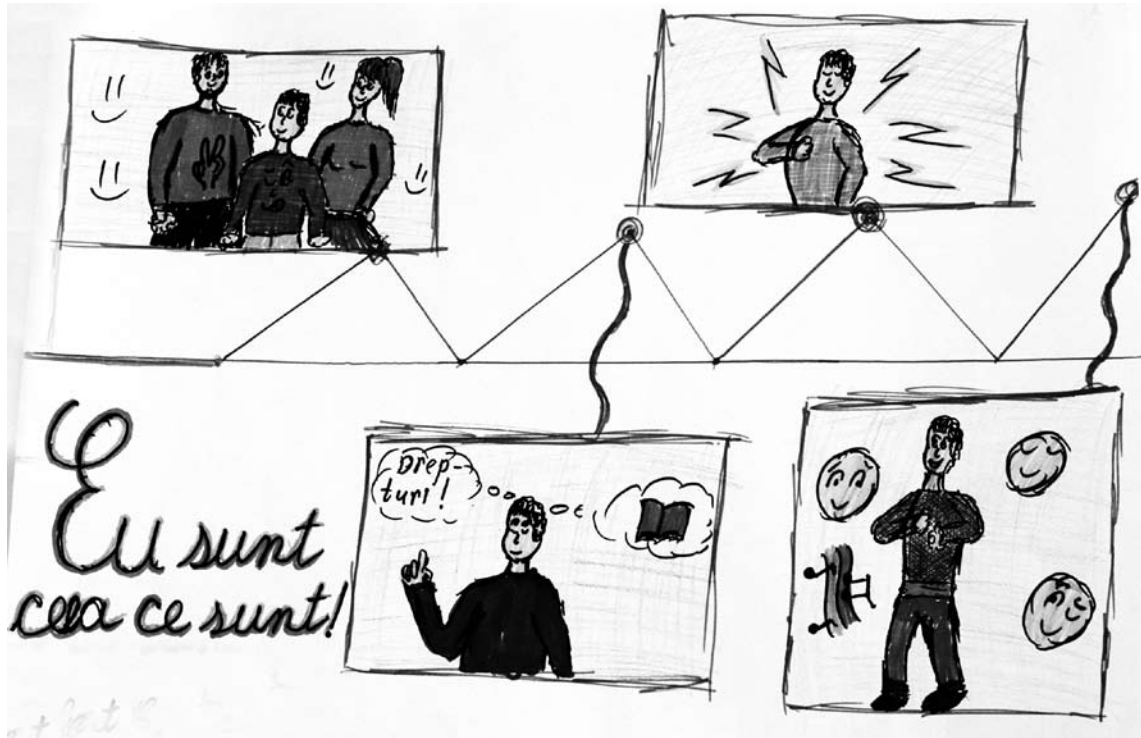
- Circa o pătrime dintre copii (26,3%) consideră că ei trebuie să-și îndeplinească obligațiile pentru ca drepturile lor să fie respectate, ideea fiind de 1,5 ori mai frecventă printre copiii cu vârste între 9 și 14 ani. Aceasta este rezultatul unei manipulări informaționale din partea adulților. Adulții amintesc doar despre obligații și uneori nu dezvăluie adevăratul sens al unor drepturi, iar copiii ajung să creadă că drepturile lor nu sunt respectate din cauza că nu se respectă drepturile adulților și că ei nu îndeplinesc așteptările și cerințele acestora. Copiii sunt convinși că sunt responsabili de respectarea propriilor drepturi.
  - *Copiii să fie cuminți, să învețe și să respecte regulile*
  - *Să îndeplinești toate lucrurile care te roagă părinții să le îndeplinești*
  - *Să educați copiii*
  - *Trebuie să ascultăm de părinți și pe oamenii mai în vârstă*
  - *Să creștem disciplinați și cuminți*
  - *Să se țină cont de obligațiuni*
  - *Trebuie să se comporte mai frumos cu cei mai mari*
  - *Să respectăm drepturile adulților.*
- O cincime (19,8%) din copii cred că o soluție este informarea copiilor, părinților, profesorilor și altor adulți despre drepturile copilului și consecințele nerespectării lor. Adolescenții propun informarea ca soluție într-o proporție mai mare decât copiii de 9-14 ani (25,7% în comparație cu 16,1%).

- *Trebuie de informat absolut toate persoanele despre drepturile copilului*
  - *Trebuie să se introducă niște legi de protecție a copilului de care să fie informați părinții*
  - *Să fie organizate mai multe campanii unde se anunță drepturile copilului*
  - *De făcut mai multe seminare, lecții pe această temă*
  - *Mai multe ore de clasă cu drepturile copilului*
  - *Să se vorbească mai mult la televizor*
  - *De scris drepturile copilului în Internet pe orice site*
  - *În primul rând, trebuie informați părinții.*
- *O mică parte dintre copii consideră că dezvoltarea toleranței și egalității în relații, nondiscriminarea (5,6%), precum și sancțiunile: amendă, privarea de libertate pentru încălcarea drepturilor copilului (5,3%) ar conduce la o mai bună respectare a drepturilor copilului.*
- *Toți oamenii trebuie să înțeleagă că toți oamenii sunt la fel*
  - *Trebuie să găsim timp pentru fiecare copil*
  - *Fiecare om are drepturi și obligații începând cu primii ani de viață*
  - *Ar fi generos din partea tuturor să acorde cât de puțină toleranță altora*
  - *Să avem răbdare fiecare și să ne respectăm unul pe altul*
  - *Să fim mai înțelegători și prietenoși*
  - *У нас тоже есть эмоции, мне не нравится когда взрослые думают что они правы, а мы отстающие*
  - *Să ne comportăm cu un copil ca și cu un adult*
  - *Să rezolvi conflictele în mod pașnic*

ADEVĂRUL VORBIT DE COPII

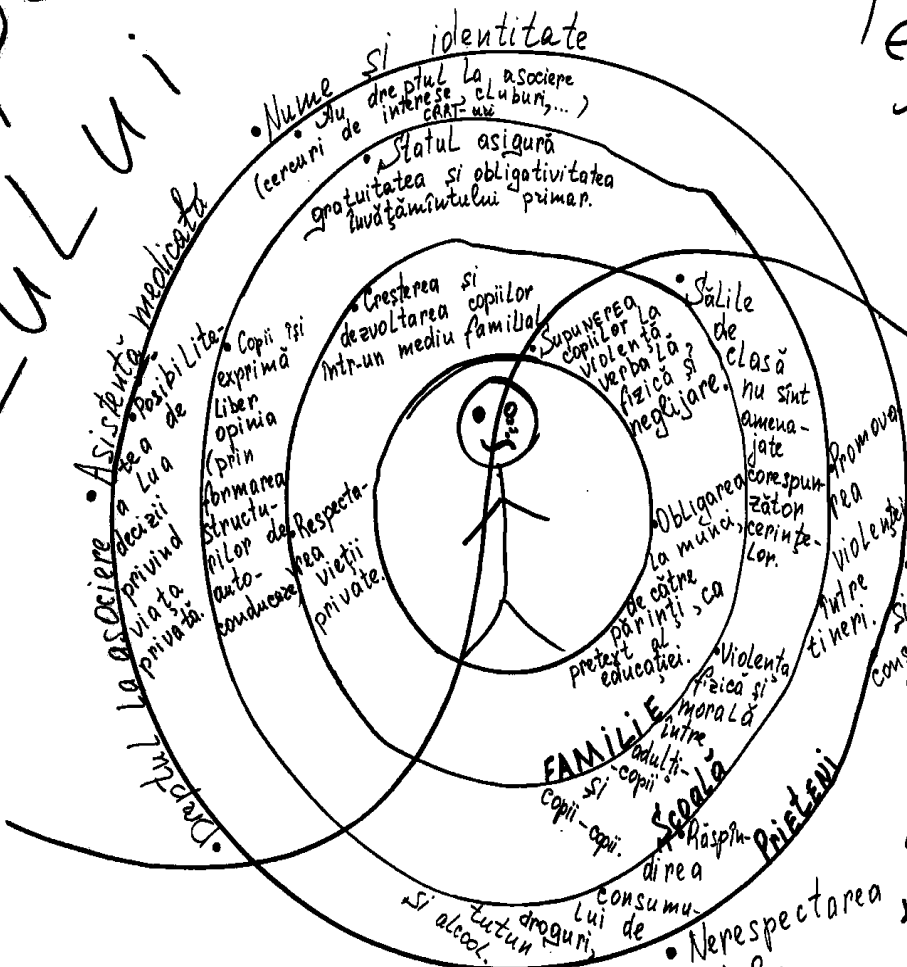
- *De luat măsuri cu cei care încalcă drepturile unui copil*
  - *Persoana care încalcă drepturile să fie pedepsită*
  - *Trebuie legea să fie mai aspră*
  - *De pedepsit cu închisoarea persoanele care le încalcă*
  - *Să se pună legea cu amendă dacă nu se respectă drepturile copilului.*
- Alte soluții propuse de copii au fost: consultarea opiniei copilului (3,8%) și crearea și adresarea la instituții de protecție a copilului (2,6%).
- *Să respecti persoanele din jur, ținând cont de părerile și dorințele lor*
  - *Să se considere drept personalitate importantă orice copil, să fie stimat și niciodată să nu-i fie ignorată opinia*
  - *De atras atenție la ceea ce își doresc copiii și de dat această posibilitate*
  - *Să dați mai multe șanse la copil ca să-și exprună părerile*
  - *Послушать ребенка и что его беспокоит*
  - *Să fie luate în considerare și deciziile copilului*
  - *Să luăm în serios orice idee a copilului*
  - *Fiecare părinte trebuie să aibă încredere în copilul său*
  - *Trebuie să acordăm mai multă atenție copiilor, să-i ascultăm și să le cerem întotdeauna opinia*
  - *Să fie create organizații în școli care ar avea grijă de respectarea drepturilor copiilor*
  - *Să fie create comisii care să controleze respectarea drepturilor copiilor în familie și diferite instituții*
  - *De făcut organizații în toate localitățile care să se ocupe de drepturile omului*
  - *Создать общества поддержки прав ребенка*
  - *De a apela la organizații care se ocupă cu drepturile copilului*

- Trebuie de vorbit cu asistența socială
  - Să colaborăm cu poliția
  - Organizăm manifestații, să scriem petiții.
- Mai mult de o treime din copii (36,6%) nu oferă propuneri și nu se implică în promovarea drepturilor, deoarece au convingerea că oricum nu vor putea influența situația.

ADEVĂRUL VORBIT DE COPII

Dreptul copilului

3. DREPTURILE COPILULUI ÎN MOLDOVA ASTĂZI

3.1. Dreptul la Educație: „Dreptul la educație este cel mai iubit și cel mai încălcat drept al nostru”.

Copilul are dreptul la educație, iar Guvernul și adulții au datoria de a asigura învățământul primar obligatoriu și gratuit pentru toți. Disciplinele școlare trebuie să răspundă demnității umane a copilului.

Educația trebuie să urmărească dezvoltarea plenară a personalității, a vocațiilor și a aptitudinilor mintale și fizice ale copilului, pregătirea copilului pentru o viață activă ca adult, într-un spirit de înțelegere, de pace, de toleranță, de egalitate între genuri și prietenie între toate popoarele și grupurile etnice, naționale și religioase.

Articolele 28, 29, Convenția privind Drepturile Copilului

ADEVĂRUL VORBIT DE COPII

Dreptul la Educație este încălcat atât în familie, cât și la școală. Problema cea mai mare cu care se confruntă copiii astăzi este migrația părinților. Copiii rămân singuri acasă sau sunt lăsați în grija bunelor ori a rudelor. Acest fapt se răsfrânge negativ asupra educației. În instituțiile de învățământ, pot fi constatate situații în care elevii sunt tratați în mod inegal, în funcție de anumite criterii: rezultate școlare, pregătire pentru ore, poziție socială a familiei, relația pe care profesorii o au cu părinții copiilor.

- **Sistem de învățământ gratuit**

În majoritatea școlilor elevii plătesc regulat bani pentru fondul clasei / școlii, din acești bani fiind reparate clasele. Sunt frecvente cazurile în care elevii colectează bani pentru foi, cerneală, etc. înainte de lucrări sau examene.

În multe școli elevii claselor liceale și gimnaziale sunt nevoiți să închirieze sau să cumpere manualele.

- **Rata abandonului școlar este ridicată, mai ales în mediul rural**

În majoritatea școlilor există situații în care copiii sunt nevoiți să abandoneze școala sau să lipsească mult de la ore, pentru că muncesc ca să se întrețină. Deseori copiii cu un singur părinte muncesc alături de acesta. În unele cazuri, elevii își motivează absențele printr-un certificat de boală, în realitate însă ei lucrează împreună cu părinții.

Mulți copii ai căror părinți sunt plecați peste hotare nu frecventează sistematic școala, pentru că persoanele în grija cărora se află nu asigură / nu urmăresc acest lucru. În unele școli, sunt copii care lipsesc de la lecții din cauză că le este frică de profesori, deoarece aceștia îi ceartă, îi discriminează etc.

Sunt școli, în special la sate, în care profesorii nu pun absențe în catalog copiilor care lipsesc.

- **Scopurile educației**

Copilul își petrece 12 ani din viață la școală. Însă, din păcate, aceasta nu-i oferă toate cunoștințele care l-ar putea ajuta să se descurce în viață. Programa școlară ignoră obiectivele de dezvoltare a personalității și talentelor copilului, de pregătire a lui pentru viața activă ca adult, deoarece pune accentul pe materiile teoretice și de multe ori elevilor li se cere să spună pe de rost ceea ce le-a fost predat. Școala ar trebui să ofere mai multe obiecte de ordin social.

Procesul educației trebuie să fie bazat pe respectul pentru drepturile omului, însă violența prezentă în școli demonstrează că acesta nu este un loc în care relațiile se bazează pe respect. În orice țară, progresul educației începe odată cu respectarea personalității fiecărui elev.

- **Calitatea predării**

În majoritatea școlilor o parte dintre profesori au metode tradiționale de predare a materialului, sunt pasivi în timpul orelor, stau la masa lor și dau elevilor multe sarcini de pregătit. Sunt cazuri în care profesorul de educație fizică nu însoțește copiii pe terenul de sport, spunându-le să-și caute o ocupație pe durata lecției.

Pregătirea insuficientă a cadrelor didactice pentru ore, care este frecventă în multe școli, afectează educația. Sunt și situații în care profesorii nu explică temele și îi lasă pe elevi să învețe temele noi independent, acasă.

În unele școli sunt profesori care în timpul lecțiilor discută subiecte care nu au legătură cu tema studiată sau țin morală elevilor și nu reușesc să le ofere informațiile necesare. Se întâmplă ca elevii să primească la teste subiecte pe care nu le-au discutat la lecții. Unii profesori își amintesc la jumătate de lecție că trebuie să dea lucrare de control și elevii sunt nevoiți să realizeze sarcinile într-un timp mai scurt.

Și orele opționale se desfășoară cu probleme în unele școli – există profesori care nu vin la orele opționale pe care le predau, deoarece aceste lecții sunt singurele pe care le au în acea zi.

În multe localități nu există activități / cercuri de timp liber care să corespundă intereselor și abilităților copiilor, ceea ce le împiedică dezvoltarea aptitudinilor.

- **Condițiile fizice și dotarea școlii cu echipament sportiv, aparataj pentru lecțiile practice**

Multe școli dispun de un mobilier învechit. În unele școli, mobilierul din clasă nu corespunde cu vârsta elevilor, fiind destinat copiilor din clase primare.

În unele școli o parte din sălile de clasă și cele de sport au o suprafață prea mică în raport cu numărul de elevi din clasele care fac lecții acolo.

Majoritatea sălilor de sport nu sunt dotate cu echipamentul necesar, de aceea elevii sunt obligați să procure mingi de baschet, volei, fotbal etc.

În câteva școli nu există o sală de sport și elevii fac orele de educație fizică pe terenul de sport al școlii doar în perioada caldă a anului de învățământ.

În majoritatea școlilor de la sate și în unele școli din orașe nu există laboratoare pentru orele practice de chimie, fizică, biologie.

S-a constatat că o mare parte din laboratoarele existente nu sunt dotate cu aparatajul și materialele necesare pentru experimente, ceea ce îi împiedică pe copii să realizeze pe deplin programa școlară.

- **Accesul la informație**

Mulți copii au acces limitat la informații, deoarece în școlile lor lipsesc calculatoarele sau numărul acestora este cu mult mai mic decât numărul de elevi. În multe școli elevii nu

au posibilitatea de a naviga pe Internet, fie din cauză că nu există conexiune la Internet, fie pentru că doar profesorii lucrează la computerele care sunt conectate la Internet. Majoritatea bibliotecilor școlare nu sunt dotate conform programei școlare. În bibliotecile în care literatura prevăzută de programă este prezentă, cărțile sunt de obicei într-un număr insuficient de exemplare. Mai sunt școli în care o parte din literatură este în grafie chirilică.

Elevii din unele localități nu pot beneficia de serviciile bibliotecii școlare și ale celei satești, din cauză că orarul acestora corespunde cu cel al școlii.

În unele școli nu sunt manuale pentru toți elevii, aceștia fiind nevoiți să utilizeze câte 2-3 aceiași carte.

- **Respectarea opiniei copiilor**

În mare parte, profesorii nu țin cont de opiniile, interesele și dorințele elevilor. Aceasta se referă și la activitățile școlare, și la cele extrașcolare. Profesorii hotărăsc ce să discute la orele de clasă, ce roluri le revin copiilor în cadrul seratelor, festivităților, cine participă și cine nu etc.

În toate școlile o parte dintre profesori nu permit elevilor să-și expună opinia. În special, nu sunt consultate opiniile copiilor din clasele mici.

Sunt frecvente situațiile în care alegerea orelor opționale se face fără participarea elevilor. Decizia despre orele opționale se ia în funcție de faptul dacă în școală sunt profesori care pot să le predea sau de disciplinele care se finalizează cu examen.

- **Nondiscriminarea**

Mulți profesori tratează elevii diferit, în funcție de anumite criterii: rezultatele școlare, pregătirea pentru ore, poziție socială a familiei, relația pe care o au cu părinții elevilor. De regulă, elevii care nu sunt preferați de profesori sunt neglijați sau înjosiți.

ADEVĂRUL VORBIT DE COPII

- **Timpul liber și odihna**

În unele școli, o parte din profesori îi obligă pe elevi să vină la ore în timpul vacanțelor, pentru a se pregăti de examenele la discipline.

Sunt frecvente cazurile în care o parte din profesori rețin elevii la recreație în clasă, pentru că nu reușesc să predea temele în timpul lecției, uneori și din cauză că încep ora cu întârziere.

- **Asistența medicală în școală**

În multe școli asistentul medical nu este prezent zilnic la serviciu. S-a constatat că deseori personalul medical nu este pregătit să-și îndeplinească obligațiile sau nu acordă serviciile medicale la timp.

Multe cabinete medicale nu sunt dotate cu medicamentele necesare pentru a acorda primul ajutor.

- **Resursele umane și financiare insuficiente**

În multe școli există o lipsă de cadre didactice pentru anumite discipline, care sunt predate în consecință de ne-specialiști (de exemplu, profesorul de educație fizică face lecții de fizică și astronomie).

În unele școli există situații în care un profesor este dirigințe pentru două clase de elevi. Adulții motivează prin lipsa de bani amenajarea insuficientă sau nepotrivită a unor săli de clasă și faptul că computerele nu sunt conectate la Internet.

Sunt cazuri în care părinții elevilor colectează bani pentru a „mări” salariul profesorilor. În multe școli elevii oferă profesorilor o sumă anumită de bani pentru a beneficia de o

pregătire suplimentară la obiect, a avea note mai mari la disciplină, a-și asigura o notă mare la examenul de bacalaureat. Deoarece nu dispun de resurse financiare în acest scop, deseori elevii din familiile social-vulnerabile primesc note mici, indiferent de capacitățile pe care le au sau de sânguință.

Discurs

Dragi colegi,

Pe parcursul monitorizării am observat multe încălcări a dreptului la educație în liceul meu. De exemplu laboratoarele nu sunt dotate și lecțiile de fizică, chimie și biologie se petrec în clase. Vorbind cu bibliotecara am aflat că biblioteca detine doar 30% din literatura suplimentară.

De ce? La această întrebare am primit un răspuns așteptat: „Școala nu dispune de bani pentru fondul de carte”.

De la secretară am aflat că 1 copil nu frecventă școala, motivele nu se cunosc. Mobilierul nu corespunde cu vârsta elevilor iar suprafața daselor este destul de mică față de numărul de elevi. Însă avem și lucruri bune la noi în liceu. De exemplu copiii au acces la internet iar școlii este numărul maxim la un calculator. Mai avem sala sportivă care după ce școala a câștigat un proiect a fost îmbogățită cu echipament sportiv și sper că și celelalte lucruri bune să continue. Pe această notă pozitivă îmi închei discursul urându-vă succes

Mulțumesc!

ADEVĂRUL VORBIT DE COPII

Receptul la
participare

3.2. Dreptul la Participare: „Participând, devenim mai informați, mai cunoscuți, cu mai multă experiență”.

Copilul are dreptul să-și exprime liber opinia asupra oricărei probleme care îl privește, opiniile copilului urmând să fie luate în considerare, ținându-se seama de vârsta sa și de gradul său de maturitate.

Copiii au dreptul la libertatea de exprimare; acest drept cuprinde libertatea de a căuta, de a primi și de a difuza informații și idei de orice natură, indiferent de frontiere, sub formă orală, scrisă, tipărită sau artistică ori prin orice alte mijloace, la alegerea copilului, cu excepția cazurilor în care acestea violează drepturile altora.

Copilul are dreptul la libertatea de asociere și la libertatea de întrunire pașnică.

*Copiii au dreptul de a practica activități recreative și de a participa la viața culturală și artistică.
Astfel copiii își formează propria personalitate.*

Articolele 12, 13, 15 și 31, Convenția privind Drepturile Copilului

Dreptul la participare este o cale pentru copii de a-și forma propria personalitate. Dreptul la participare nu înseamnă manipulare. Mulți copii însă nu deosebesc participarea adevărată de cea falsă. De fapt, ei nu știu, pentru că nu sunt informați de adulți, iar maturii nu o fac, crezând că atunci copiii vor ști numai de drepturi, uitând de obligații.

Deseori, adulții nu le permit copiilor să-și exprime opiniile, să ia decizii care se referă la viața personală, considerând că ei nu sunt pregătiți să își hotărască soarta.

- **Posibilitatea de a lua decizii legate de viața privată**

Din cauză că în unele familii nu se iau în considerare opiniile, aptitudinile și interesele copiilor, aceștia nu pot să-și dezvolte calitățile. Uneori copiii sunt obligați de părinți să aleagă un anumit profil de studii. Unii părinți nu sunt de acord cu modul de petrecere a timpului liber al copiilor, hobby-ul ales sau cercurile pe interese frecventate.

De multe ori părinții interzic copilului să participe la anumite activități din cauză că: nu văd utilitatea lor pentru dezvoltarea și viitorul copilului lor, aceste activități încalcă regimul de zi obișnuit al copilului sau nu sunt tradițional obișnuite pentru fete sau băieți. Sunt cazuri în care părinții își intimidează copiii („lasă, că oricum nu vei ajunge ministru”, „ai picioare strâmbe pentru dans”) sau nu le asigură echipamentul necesar (uniformă, încălțăminte de sport).

Sunt frecvente situațiile în care copiii sunt influențați de către adulți și / sau semenii să adopte anumite stiluri de îmbrăcăminte, muzică etc.

În familii, mulți copii nu au posibilitate să aleagă ce roluri și sarcini legate de gospodărie să-și asume. De regulă, aceste decizii sunt luate de adulți, tatăl sau mama, fără a consulta copiii. Sunt cazuri în care frații mai mari îi obligă pe cei mici să realizeze și sarcinile care le-au revenit lor.

Majoritatea copiilor ai căror părinți lipsesc de-acasă din cauză că muncesc în străinătate sunt nevoiți să îndeplinească toate muncile din casă și gospodărie. Astfel, nu au timp liber pentru participare la diferite activități.

● **Alegerea orelor opționale**

Copiii consideră că orele opționale ar fi utile pentru dezvoltarea lor în cazul în care ar corespunde nevoilor și intereselor lor.

Orele opționale din multe școli sunt alese însă de către profesori, fără consultarea elevilor și părinților acestora. În unele cazuri, părinții decid ce obiecte să studieze elevii în cadrul orelor opționale, fără ca să-și consulte copiii. Sunt și situații în care profesorii recurg la minciuni pentru a convinge elevii să opteze pentru o disciplină sau alta. De exemplu, profesoara a promis că vor face matematică distractivă dacă vor alege drept oră opțională matematica, în realitate însă aceste lecții nu se deosebesc de cele conform programei la disciplina respectivă.

În multe școli elevii sunt obligați să frecventeze orele opționale și sunt des întâlnite situații în care ei sunt notați în cadrul acestora. Există și cazuri în care doar elevii care au note mari la o disciplină sunt obligați să frecventeze și ora opțională la aceeași disciplină, fiind amenințați de profesori că doar așa își vor putea menține rezultatele bune la obiect.

În opinia copiilor, profesorii decid care să fie orele opționale pentru o clasă din cauză că:

- elevii nu cunosc faptul că este dreptul lor să-și aleagă disciplinele pentru orele opționale
- părinții nu sunt informați că au dreptul să decidă ce ore opționale să frecventeze copiii lor, de aceea în cele mai multe cazuri nu se implică în acest proces
- profesorii își completează norma didactică prin intermediul acestor ore, de multe ori motivând prin faptul că elevii au teze și examene la aceste discipline

ADEVĂRUL VORBIT DE COPII

- aceasta este comod pentru profesori, deoarece ei dispun de planul de lecții și materialele necesare pentru disciplinele impuse elevilor
- în școală se desfășoară, tradițional, unele și aceleași ore opționale, alese cu câțiva ani în urmă de alți elevi.

● **Exprimarea opiniei și consultarea copiilor**

În cele mai multe școli nu există ocazii și metode pentru consultarea opiniei copilului cu referire la procesul educațional și desfășurarea activităților extracurriculare.

Majoritatea adulților nu cunosc despre dreptul copilului la opinie sau îl înțeleg greșit. Deseori participarea elevilor este privită ca un joc, iar în rezultat implicarea lor este doar simulată. Mulți dintre profesori confundă exprimarea opiniei elevilor cu lipsa de educație („obraznicie”), în special atunci când copiii au opinii diferite de cele ale adulților. În majoritatea școlilor profesorii respectă selectiv acest drept, ascultând și ținând cont doar de opiniile unor anumiți elevi, pe care îi preferă pentru că au note mari și purtare exemplară, provin din „familii bune”, dispun de mai multe resurse materiale sau sunt rude cu profesori.

În multe cazuri, chiar dacă profesorii consultă elevii, acest proces este fals, deoarece adulții nu țin cont de opiniile exprimate. Elevilor din clasele mici nu li se oferă nici o oportunitate de exprimare a opiniei.

Elevii nu dispun de ocazii (discuții, chestionare, boxe pentru bilețele anonime etc.) pentru a-și exprima liber opinia referitor la metodele de lucru și de evaluare aplicate în timpul orelor sau stilul de comunicare al profesorilor. În unele școli doar tinerii specialiști aplică în evaluarea activităților metode interactive, atractive pentru elevi. De regulă, elevii nu au posibilitatea de a participa la alegerea subiectelor abordate în cadrul orei de dirigință. Diriginții își elaborează planul de activitate pentru ora de

clasă în luna august, fără a face în prealabil o analiză a intereselor și nevoilor elevilor. Pe parcursul anului de învățământ, ei nu modifică acest plan. În rarele situații în care dirigenții întreabă elevii ce temă ar vrea să abordeze la ora de clasă, ei nu țin cont de ideile copiilor, motivând prin faptul că nu dispun de informațiile și materialele necesare. Sunt frecvente cazurile în care profesorii nu permit elevilor să-și exprime punctele de vedere dacă acestea sunt diferite de cele ale profesorilor. Pentru a-și impune propriile păreri, profesorii amenință copiii cu pedepse sau recurg la scăderea notelor la discipline și purtare, aplică violența verbală și fizică.

Opiniile copiilor cu referire la procesul educațional, desfășurarea activităților extracurriculare, conținutul regulamentului școlar, activitatea organelor de autoconducere (senat / consiliu școlar) sunt consultate extrem de rar. Majoritatea adulților nu înțeleg esența dreptului la participare, în rezultat, implicarea copiilor este formală. Și în multe familii nu se iau în considerare opiniile, aptitudinile și interesele copiilor, de aceea ei nu pot să-și dezvolte calitățile.

● **Implicarea în activități extracurriculare**

În majoritatea școlilor activitățile extracurriculare – cercurile pe interese, seratele, sărbătorile, concursurile, olimpiadele – sunt planificate și organizate fără consultarea copiilor. Nu există ocazii pentru ca elevii să-și spună părerile despre felul în care s-au desfășurat aceste activități. În rezultat, participarea copiilor este deseori formală și forțată, profesorii amenințând elevii cu note mici la discipline sau purtare.

Cercurile pe interese existente în cele mai multe școli nu cuprind interesele și aptitudinile copiilor. Conținutul cercurilor este stabilit în funcție de abilitățile și preferințele profesorilor și din cauză că în comunități nu sunt adulți pregătiți să coordoneze activitățile solicitate de copii. În același timp, nu toate interesele elevilor sunt aprobate de către profesori („cercul de break-dance nu corespunde cu valorile școlii”). De regulă, inițiativa copiilor de a organiza ei înșiși activități extracurriculare nu este susținută de adulți.

ADEVĂRUL VORBIT DE COPII

Accesul copiilor la cercurile pe interese de care sunt interesați este redus în mai multe școli din cauza locurilor limitate, dar și din dorința coordonatorilor adulți de a lucra cu copiii care au un nivel înalt de dezvoltare a abilităților pe care le presupune activitatea cercului. În cele mai multe școli, și participarea elevilor în diverse concursuri și olimpiade este selectivă. De regulă, prioritate au copiii preferați de profesori – elevii cu note mari la obiecte și purtare bună.

Sunt cazuri în care cercurile nu funcționează sistematic, iar orarul afișat al acestora nu este respectat. Deseori este realizată doar etapele raionale sau regionale ale unor cercuri și concursuri.

În majoritatea școlilor, informațiile puse la dispoziția elevilor despre seratele, concursurile și alte activități extracurriculare organizate în școală sunt incomplete: nu sunt menționate și explicate obiectivele lor, condițiile de desfășurare, avantajele pe care le pot obține participanții, criteriile pentru participare, datele de contact ale organizatorilor etc. În multe cazuri, elevii nu sunt informați din timp referitor la conținutul și desfășurarea unor activități și nu reușesc să se pregătească pentru ele. Deseori participarea la concursuri și olimpiade nu este anticipată de o pregătire corespunzătoare a copiilor.

În multe cazuri, copiii nu pot extrage învățăminte din participarea la anumite concursuri, din cauză că organizatorii lor doar anunță rezultatele acestora și nu oferă nici o explicație legată de performanța participanților. Au fost și cazuri în care rezultatele olimpiadelor nici nu au fost făcute publice în cadrul școlii.

În multe școli, copiii nu vor să se implice în activitățile extracurriculare artistice din mai multe cauze:

- Scenariile activităților sunt alcătuite de adulți, care dirijează tot procesul – cine dintre copii va avea rol activ, cine dintre ei va fi spectator, ce vor spune și face toți, cine și cum să se îmbrace sau machieze.

- Uneori, scenariile activităților sunt repetate din anii precedenți și / sau nu corespund vârstei elevilor.
- Profesorii încurajează implicarea unora și aceluiași copii, care sunt pe placul lor sau care au deja experiență cu asemenea activități. Faptul că acești elevi au deja o pregătire facilitează munca diriginților și îi face să aibă convingerea că copiii se vor descurca („că nu vor face de rușine clasa sau școala”).
- În multe cazuri, participarea copiilor la concursuri este formală, deoarece din start se cunoaște cine va lua locul întâi. De obicei, criteriile de stabilire a învingătorilor nu sunt cunoscute de participanți sau acestea nu sunt respectate.
- În procesul de pregătire pentru participare într-o activitate, copiilor deseori li se interzice asocierea cu semenii la dorința lor sau apelarea la ajutorul altor adulți.
- Copiii din familii sărace, modest îmbrăcați sau fără experiență de participare la asemenea evenimente sunt deseori luați în derâdere de adulți sau colegi atunci când se implică în activități. Dacă în concursuri nu iau locuri de frunte, profesorii nu-i mai lasă să se implice altă dată.

În unele comunități activează organizații non-guvernamentale care promovează participarea și exprimarea opiniei copiilor în cadrul seminarelor, școlilor de vară, oportunităților de a face voluntariat și a accesa diverse surse de informare.

● **Structuri de autoconducere**

Structurile de autoconducere și consultare a opiniilor copiilor – senat / consiliu / parlament școlar – există în unele școli. În majoritatea cazurilor însă, copiii care nu fac parte din acestea nu știu despre existența lor sau nu cunosc care este rolul acestora în școală, modul în care ele funcționează și care sunt procedurile necesare pentru a deveni membrii lor.

De cele mai multe ori, alegerea șefilor de clasă sau a membrilor consiliilor școlare nu este transparentă și se face fără participarea elevilor. Aceste alegeri sunt uneori simulate, decizia finală aparținând dirigintelui. Uneori rolul de șef al clasei este îndeplinit de același elev pe parcursul mai multor ani, chiar dacă acesta nu mai vrea să-și asume această responsabilitate.

În multe școli, activitatea organelor de autoconducere este dirijată și manipulată de profesori. Deseori membrii organelor de autoconducere din școli nu-și cunosc misiunea și responsabilitățile. Adulții elaborează și planul de activitate al consiliului / senatului școlar, uneori incluzând în el sarcini ale dirigintelui sau ale reprezentanților administrației școlii (evidența elevilor care au absențe, a elevilor cu note mari sau note mici, comunicarea despre elevii „răi” în cadrul ședințelor cu părinții etc.). De multe ori această structură este formală și nu activează cu adevărat, convocându-se în ședințe neregulat, la cerința profesorilor.

Mulți adulți din cadrul școlilor și organizațiilor non-guvernamentale locale nu înțeleg esența participării voluntare și condiționează activitatea copiilor în organele de autoconducere prin reușită înaltă, purtare exemplară etc.

În multe școli, copiii care fac parte din aceste structuri au multe privilegii: absențele sau întârzierile lor la ore nu sunt luate în considerare, au oportunități să comunice nonformal cu profesorii sau nu sunt pedepsiți pentru anumite încălcări. În alte cazuri, șefii de clasă sunt considerați responsabili pentru întreaga clasă, ocupându-se de organizarea seratelor, colectarea banilor necesari pentru procurarea materialelor birotice pentru teze și examene sau fiind muștrați pentru încălcările făcute de alți elevi.

Mulți profesori folosesc amenințarea cu excluderea elevilor din organele de autoconducere a școlii ca metodă de disciplinare sau convingere.

- **Regulamentul școlar**

Copiii din multe școli nu sunt informați despre existența regulamentului școlar sau nu cunosc care sunt prevederile acestuia. În unele școli, regulamentul este elaborat cu participarea organelor de autoconducere.

În majoritatea cazurilor, elevii nu au acces la regulamentul școlii, care se află în cancelarie, sală în care pot intra doar profesorii.

În nici o școală unde își fac studiile membrii Grupului de Lucru pentru Monitorizarea Drepturilor Copilului conținutul regulamentului școlar nu a fost consultat cu elevii. Aceste regulamente sunt vechi, iar regulile sunt formulate în termeni vagi, generali, care nu sunt pe înțelesul tuturor copiilor, de la clasa întâi până la clasa a doisprezecea. În unele cazuri, profesorii afirmă că regulamentele au fost alcătuite de elevi, cu mai mulți ani în urmă.

De regulă, la nivel de clase obligațiile elevilor sunt stabilite de profesori, fără a fi consultate cu copiii.

Profesorii fac deseori referire la pedepse pentru încălcarea obligațiilor elevilor și a regulamentului în general, însă nici unul dintre ei nu menționează sancțiuni pentru încălcarea drepturilor copilului.

- **Resurse materiale, umane, financiare**

În școli și comunități lipsesc resursele financiare pentru susținerea unor inițiative ale copiilor și desfășurarea activităților care să promoveze participarea acestora.

În majoritatea școlilor, Asociațiile de Părinți și Profesori (APP) nu alocă din fondurile colectate bani pentru activitățile cu copiii. De regulă copiii, iar uneori și părinții lor nu au acces la informația despre felul în care APP cheltuiesc acești bani. De cele mai multe ori, profesorii afirmă că banii sunt destinați și cheltuiți pentru efectuarea unor lucrări de reparație în școli.

Uneori, reprezentanții autorităților publice locale promit că vor aloca resurse pentru organizarea unor activități planificate de consiliile școlare sau consiliile locale de copii, însă ulterior, nu acordă acești bani, motivând prin faptul că toate resursele au fost cheltuite pentru reparația școlii sau a cantinei.

Chiar dacă există asemenea posibilitate, sunt cazuri în care nici școala, nici casa de cultură nu oferă copiilor sala de festivități pentru a organiza repetiții în perioada de pregătire a unui eveniment.

Uneori, Centrele de Resurse pentru Tineri pun la dispoziția copiilor materiale birotice pentru desfășurarea unor activități.

a

e

a

p

i

C

i

T

A

p

u

n

Associazione Protesca di Mestre (Rovigo)

S

e

a

M

n

A

n

i

e

A

I

U

P

N

a

m

o

o

ectia față
abuz și neglijare

3.3. Dreptul la Protecție împotriva Violenței, Abuzului și Neglijării: „Ne ajută oare bătaia să fim mai buni?”

Guvernul și adulții sunt obligați să protejeze copiii împotriva tuturor formelor de violență fizică sau emoțională exercitată de părinți sau de reprezentanții lor legali și să adopte programe de prevenție și tratament în acest sens.

Copilul are dreptul la protecție împotriva exploatării și abuzului sexual, inclusiv împotriva prostituției și implicării în pornografie. Guvernul și maturii sunt obligați să depună toate eforturile pentru a preveni vânzarea, traficul și răpirea copiilor.

Articolele 16, 19, 20, Convenția privind Drepturile Copilului

Deși există și familii sau clase în care copiii, părinții și profesorii „se înțeleg din cuvinte”, totuși mulți copii suferă din cauza violenței aplicată de adulți sau semenii. Violența este des întâlnită în școli, în stradă, în familie, aproape oriunde.

- **Violența emoțională, intimidarea și tachinarea**

Profesorii și elevii din majoritatea școlilor folosesc în comunicarea cu copiii porecle

ADEVĂRUL VORBIT DE COPII

bazate pe aspectul exterior, prenumele sau numele acestora. În unele școli, adresarea către elevi se face folosind doar numele de familie.

Cu scopul de a disciplina elevii și / sau a-și exprima nemulțumirea față de aceștia, mulți profesori strigă la ei, utilizează la adresa lor denumiri de animale, cuvinte jignitoare sau obscene, fac gesturi umilitoare (ating de câteva ori urechea, ceea ce semnifică prostie), îi amenință cu bătaia, note negative sau exmatriculare. Unii profesori pedepsesc întreaga clasă pentru încălcarea făcută de un elev, notându-i pe toți cu 2 la purtare, dându-le lucrare de control fără a-i anunța din timp etc. De multe ori, această situație are drept consecință certuri între elevi. Uneori profesorii distrug obiectele personale transmise între elevi în timpul orelor sau le cer să efectueze genuflexiuni pentru a-i pedepsi.

Majoritatea adulților nu analizează situațiile de neînțelegeri din perspectiva copilului și se grăbesc să-l învinuiască pentru toate. În orice conflict iscat între un adult și un copil, se consideră că adultul are întotdeauna dreptate.

Unii profesori își permit să eticheteze elevii, în special pe baza reușitei școlare și a situației materiale a familiei.

Sunt frecvente situațiile în care profesorii utilizează cuvinte de subapreciere la adresa copiilor – „nu ești bun de nimic”, „fotbalist mare tot n-ai să ajungi”, „ești gras, dar totuna mănânci”. În multe cazuri, profesorii glumesc pe seama elevilor, nu iau în serios ceea ce spun sau fac aceștia și au convingerea că unii copii nu pot avea „opinii serioase”.

Majoritatea copiilor sunt comparați între ei de către părinți, profesori și alți adulți. Profesorii obișnuiesc să compare și clasele de copii („clasa cea mai rea din istoria școlii”). Deși, de cele mai multe ori, compararea este făcută pentru a stimula concurența între elevi, aceasta conduce de fapt la umilirea copiilor, pierderea motivației și înrăutățirea relațiilor dintre aceștia. Atunci când copiii dintr-o familie învață în aceeași școală, performanța fratelui mai mare determină așteptările profesorilor față de copilul mai mic.

Deseori în școli – la ore de clasă, careuri sau adunări cu părinții – se descriu sau se discută în public comportamente ale copiilor, inclusiv aspecte ce țin de viața lor în afara școlii.

Copiii din multe școli folosesc frecvent în comunicarea unii cu alții porecle și cuvinte obscene. În acest mod ei încearcă să-și demonstreze superioritatea sau să rezolve conflictele. Copiii repetă ceea ce văd în jurul lor, din cauză că nu-și pot exprima altfel părerea sau nemulțumirea față de cineva / ceva.

În majoritatea școlilor există cazuri de farse umilitoare între copii (noduri la haine, ridicarea fustelor, ascunderea ghiozdanelor, scotocirea prin ghiozdane etc.). De obicei, copiii le folosesc pentru a se distra sau a se simți superiori. Deseori, victimele acestor situații sunt copiii din familiile cu venituri mici, copiii cu probleme de sănătate sau cei timizi. Copiii învinuiesc colegii lor de anumite acțiuni, indiferent dacă aceștia le-au făcut sau nu, cu scopul de a se răzbuna pe persoana respectivă.

Copiii iau în derâdere sentimentele și opiniile semenilor lor, chiar fără să-și dea seama că-i jignesc. Unii copii sunt înjosiți din cauza apartenenței la o confesiune religioasă diferită, alții – din cauza aspectului fizic sau stării materiale a familiei.

De multe ori, elevii mai mari îi deposedează pe cei mai mici de bani, lucruri personale, produse alimentare (mere, chifle). Uneori ei promit în schimb protecție față de alți copii. Profesorii sunt conștienți de această situație, însă nu intervin, spunând că copiii trebuie să se descurce singuri cu aceste neînțelegeri, „să găsească limbă comună cu colegii”. Uneori adulții ceartă sau pedepsesc elevul care a avut de suferit de pe urma semenilor – „tu ești vinovat, trebuia să stai în clasă la recreație”.

- **Neglijarea**

În multe școli sunt frecvente cazurile în care profesorii nu verifică tema de acasă a elevilor, ceea ce îi împiedică să-și verifice cunoștințele. Sunt mai multe cauze ale acestei

ADEVĂRUL VORBIT DE COPII

situații: profesorii dedică ora temei noi, uneori nu reușesc pentru că încep lecția cu întârziere, sunt indispuși pentru că au anumite probleme personale.

Deseori profesorii implică la ore și / sau verifică doar temele elevilor care au note mari la disciplină sau ale celor pe care îi preferă datorită stării materiale a acestora sau relațiilor personale cu familia lor. La insistența elevilor ignorați atunci când vor să fie ascultați, unii profesori răspund: „n-am timp pentru tine, când voi vrea, te voi întreba”, „când vei fi profesor, vei face cum vrei tu, iar acum eu hotărâsc pe cine să întreb”.

În majoritatea școlilor sunt profesori care dau teme pentru acasă fără să le explice, ceea ce face dificilă activitatea de învățare a elevilor. Unii dintre acești profesori nu au experiență de lucru, alții – trec prin stări emoționale negative, sunt obosiți, supărați etc. Uneori profesorii renunță să explice tema nouă dacă unii copii nu sunt atenți la lecție și, ca pedeapsă, le oferă tuturor elevilor sarcini dificile pe baza acesteia.

În unele școli, ședințele cu părinții sunt stabilite la ore la care o parte din părinți încă sunt la serviciu, de aceea nu pot să asiste la ele. Mulți părinți nu se prezintă intenționat la aceste adunări, considerând că ele nu le sunt utile. În multe școli profesorii învinuiesc părinții elevilor pentru comportamentul acestora. Deseori chiar copiii nu-și anunță părinții despre adunări, deoarece știu că dirigintele spune doar lucruri rele despre ei.

Unii părinți neglijează nevoile copiilor de alimentație corespunzătoare, comunicare cu semenii, sprijin și încurajare, participare la activități școlare și extrașcolare etc. Nerespectarea opiniei elevului și neglijarea nevoilor lui sunt, de asemenea, forme de violență. Printre cauzele acestei situații sunt necunoașterea de către părinți a drepturilor copilului, opiniile despre educație bazate pe confesiunea părinților, migrația părinților, consumul de alcool de către părinți.

● **Violența fizică**

În viziunea multor părinți, violența verbală și cea fizică reprezintă un mod de educare a

copiilor. Dar, de fapt, nu există nici un motiv în lume pentru care copilul poate fi atacat, lovit sau numit urât. Educația nu are nevoie de violență din partea părinților. Dimpotrivă, copilul devine agresiv cu ceilalți sau închis în sine, neprietenos. De cele mai multe ori, victime ale violenței devin copiii ai căror părinți consumă alcool sau copiii orfani.

În multe familii părinții își bat copiii în scopul de a-i educa sau pentru că îi învinuiesc pentru propria nefericire. Părinții:

- palmuiesc copiii peste față
- îi lovesc cu diferite obiecte (vargă, curea, bici, bătător pentru covoare, mătură)
- aruncă în ei cu obiecte (ciocan, furcă)
- sting țigări de mâinile copiilor.

În majoritatea școlilor sunt profesori care utilizează forța fizică pentru a disciplina copiii. Violența are diferite manifestări:

- lovirea cu palma peste față, după ceafă, sub barbă, cu pumnul pe spate
- tragerea de urechi, nas, obraji, păr, favoriți
- îmbrâncirea
- ridicarea de umeri, de gât deasupra pământului
- lovirea peste mâini cu obiecte (arătător, riglă, baston pentru exerciții fizice)
- aruncarea cu obiecte (catalog, cărți, cretă, cârpă pentru tablă, scaun) în elevi.

În majoritatea școlilor o parte din elevi încearcă să-și aplaneze conflictele prin violență, pentru că nu știu cum să acționeze pe cale pașnică, nu pot să-și exprime opiniile, nu pot protesta împotriva nedreptăților, fără întrebuițarea forței fizice. Astfel, copiii își dau pumni în spate, sucesc unii altora mâinile, pun piedici, lovesc peste picioare, aruncă unii în alții diferite obiecte etc. Uneori aceste bătăi sunt însoțite de distrugerea mobilierului și a altor obiecte din școli.

ADEVĂRUL VORBIT DE COPII

Sunt frecvente și cazurile în care profesorii aplică forța fizică pentru a pedepsi bătăile între copii.

Maturii nu înțeleg adesea consecințele violenței asupra copiilor, însă aceasta lasă urme adânci în sufletul, comportamentul și personalitatea copilului. Orice lovitură provoacă durere, orice cuvânt de ocară aduce suferință psihică. Copiii care sunt supuși abuzului fizic nu simt doar durere, dar și umilință, și înjosire. În ambele cazuri, copiii se simt neajutorați, nedreptățiți, neglijați. În consecință, dezvoltarea lor este stopată de adulți și de toți cei care sunt indiferenți față de suferința altora.

Am mai cunoscut
un 24 de prieten

Totot a inceput odata cu
primicia invitatiei

Am aflat
ce inseamna
monitoizare

Am citit si am
analizat p-steru Ioanin
Conventia

Am convatat cum
să-mi depasesc scopul
mănușă pentru primă dată
sau obținut un rezultat

Am jo cat...
ce oameni imp...

cu ajutorul
al-nului Igor
Jurem am
cuptes că
pentru a
soluciona o pra
teap. să găsim
cât mai multe
metode de a
ne face un
aut...

Am inceput sa am o alta
atitudine (mai serioasă) la o
canta...
si comunic...

Am convatat
in...

Dupa 3 semne
ma simt...
mai sigura
pe propriile
fapte

[Handwritten scribbles and notes on the left side of the maze]

Am elaborat
un cap...
ultimul
obstacol.

Mi-am asumat responsabilitatea
de a face un interviu

Am devenit
mai...
mai...

3.4. Dreptul la Protecție împotriva Exploatării prin Muncă: „Copiii care muncesc sunt lipsiți și de alte drepturi”.

Guvernul și adulții sunt obligați să protejeze copiii împotriva angajării la vreo muncă ce are un risc pentru sănătatea, educația sau dezvoltarea lor și să fixeze o vârstă minimă de angajare, adoptând reglementări cu privire la orele și la condițiile de muncă.

Copilul are dreptul la protecție împotriva implicării în producerea și distribuirea stupefiantelor și substanțelor psihotrope.

Articolul 32, Convenția privind Drepturile Copilului

Copilăria și adolescența reprezintă perioada în care copiii se dezvoltă, se pregătesc pentru viața matură. Anii de școală sunt pași importanți ai maturizării unui copil, iar școala este locul în care el își poate dezvolta cel mai bine cunoștințele și capacitățile. Cu toate acestea, unii adulți și copii consideră că munca este mai importantă decât școala.

- **Munca copilului și familia**

Mulți copii muncesc alături de părinți pentru a contribui la întreținerea familiilor lor. O parte din acești copii lucrează nu doar în gospodărie, dar și împreună cu părinții în câmp, la păscut animale sau la construcții. Sunt și familii în care părinții sunt șomeri, iar copiii

ADEVĂRUL VORBIT DE COPII

muncesc, devenind singurele persoane care asigură existența celorlalți membri. Majoritatea copiilor ai căror părinți sunt plecați la muncă peste hotare sunt nevoiți să muncească. O parte din acești copii o fac pentru că sunt susținuți financiar foarte puțin sau deloc de părinții plecați. Pe ceilalți, absența părinților îi obligă să preia diferite responsabilități care nu corespund vârstei lor: supravegherea sănătății și activităților zilnice ale fraților mai mici, îngrijirea animalelor, munca în agricultură, întreținerea și reparația gospodăriei.

O altă parte din copiii care muncesc sunt obligați de părinți să o facă. Părinții împrumută bani pentru produse alimentare, întreținerea locuinței, haine sau chiar alcool, iar copiii sunt nevoiți să lucreze în contul acestor datorii. În majoritatea cazurilor, banii câștigați sunt gestionați de părinți, iar copiii nu beneficiază deloc de ei.

În toate aceste situații, copiii sunt nevoiți să lipsească de la școală: unii nu reușesc să vină la primele lecții, alții frecventează școala doar câteva zile în săptămână. Deseori, copiii chiar abandonează școala.

Există și situații în care copiii aleg să muncească în timpul lor liber sau pe perioada vacanțelor, pentru a avea bani de buzunar suplimentari, chiar dacă părinții le oferă sau le trimit de peste hotare bani în acest scop.

S-au înmulțit cazurile în care copiii de 15-18 ani pleacă împreună cu părinții peste hotare pentru a munci. Acolo ei lucrează în diferite domenii – construcții, baruri, vulcanizări – alături de părinți sau separat. O parte din acești copii pleacă la astfel de munci pe perioadele vacanței de vară, dar sunt frecvente și cazurile în care adolescenții abandonează școala pentru a pleca la muncă peste hotare. Aceasta se întâmplă din diferite motive: fie pentru că familia are probleme financiare, fie pentru că aceasta este dorința părinților. În majoritatea cazurilor, copiii sunt angajați ilegal, adică fără a semna un contract care prevede numărul de ore de lucru, suma de bani care va fi achitată pentru muncă, sau fără un acord legal al părinților.

- **Munca copilului și școala**

Unii profesori constrâng copiii să muncească la ei acasă la tăiat lemne, strâns roada, prășit, în schimbul anumitor beneficii – atitudine bună și note mărite la examene, teze sau la purtare. Școlile stabilesc acorduri cu societăți agricole din localitate, fără consultarea copiilor, și îi obligă pe elevi să participe la culesul legumelor și fructelor.

- **Munci interzise și periculoase**

Din cauza supravegherii insuficiente a copiilor de către părinți și pentru că diferiți adulți din comunitate nu cunosc nevoile și drepturile unui copil, există cazuri în care copiii sunt implicați în munci care le pun în pericol viața și sănătatea.

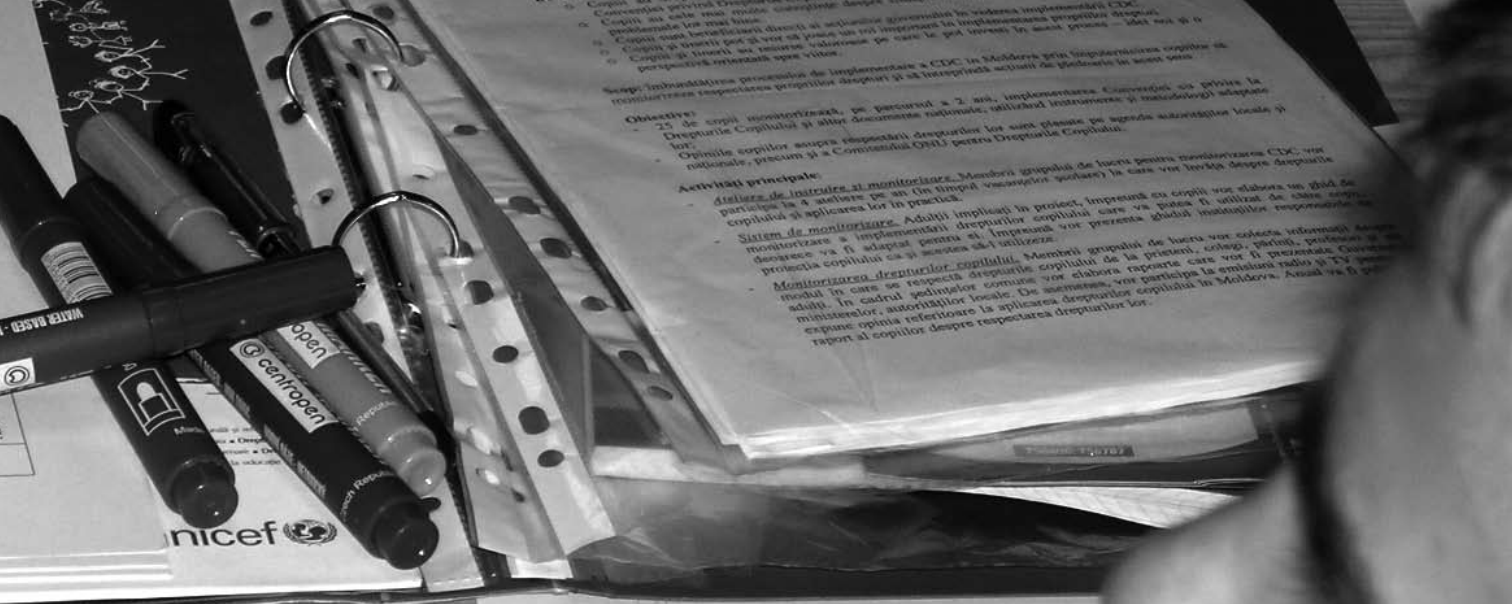
O parte din ei sunt constrânși de adulți să cerșească din casă în casă, în stradă sau lângă biserici. Deoarece sunt mai credibili, deseori în cerșit sunt folosiți copiii cu dizabilități. Unii copii lucrează pe arșiță sau pe frig în câmp și în construcție, pe timp de noapte – la terase, discoteci, baruri. Multe dintre aceste medii sunt periculoase pentru copii și prezintă condiții igienice nepotrivite – întuneric, zgomot, adulți care fumează, consumă alcool sau sunt violenți.

În majoritatea cazurilor, copiii care muncesc la șantiere de construcție nu dispun de măsurile de protecție necesare – nu li se oferă căști, mănuși și elemente de susținere pentru lucrări la înălțimi.

Exploatarea prin muncă a copiilor este deseori însoțită de violență asupra acestora: adulții bat și înjosec copiii dacă aceștia nu îndeplinesc indicațiile lor.

Consecințele exploatării prin muncă a copilului se manifestă la nivelul întregii sale personalități, și fizic, și moral. Din cauză că munca le ocupă mult timp, copiii au o sănătate aflată în pericol – ei se traumatizează, răcesc, sunt supraobosiți. Este afectată și dezvoltarea copiilor, deoarece ei nu frecventează sistematic școala, sunt lipsiți de odihnă și recreare, nu au posibilitate să comunice cu semenii lor sau să-și facă prieteni.

ADEVĂRUL VORBIT DE COPII

La joc, odihnă
 și recreare.

Copiii au nevoie mai mult de activități de joacă și de timp pentru a se bucura de viață și să-și exprime emoțiile. Copiii au nevoie să se joace și să se miște în mod regulat pentru a se dezvolta fizic și psihic. Copiii au nevoie să se joace și să se miște în mod regulat pentru a se dezvolta fizic și psihic.

Scopul activității este să promoveze și să susțină activitatea fizică și să contribuie la bunăstarea fizică și psihică a copiilor și adolescenților.

Obiective:

- 12 de copii monitorizați, pe parcursul a 2 ani, implementarea Convenției cu privire la Drepturile Copilului și alții documente naționale, internaționale și multilaterale adaptate la contextul românesc.
- Opiniile copiilor asupra respectării drepturilor lor sunt plasate pe agenda autorităților locale și naționale, precum și a Comandăii OJUL pentru Drepturile Copilului.

Activități principale:

- **Delivrare de instruire și monitorizare.** Membrii grupului de lucru pentru monitorizarea CDC vor participa la 4 sesiuni pe an (în timpul vacanțelor școlare) în care vor învăța despre drepturile copilului și aplicarea lor în practică.
- **Sistem de monitorizare.** Adulții implicați în proiect, împreună cu copiii vor stabili un plan de monitorizare și implementări drepturilor copilului care va putea fi utilizat de către copiii din proiectul copilului ca și sursă de informare.
- **Monitorizarea drepturilor copilului.** Membrii grupului de lucru vor colecta informații despre drepturile copilului și le vor raporta la părinți, colegi, prieteni, profesori și alții. În cadrul ședințelor locale de consiliere, vor stabili rapoarte care vor fi prezentate Comandăii OJUL în cadrul ședințelor locale. De asemenea, vor participa la emisiuni radio și TV prezentate de televiziunile locale și naționale.

unicef

3.5. Dreptul la Odihnă, Timp Liber și Joc: „Pentru mulți copii din Moldova nu există timp liber”.

Copiii au dreptul la odihnă și la vacanță, dreptul de a practica activități recreative și de a participa la viața artistică și culturală.

Articolul 31, Convenția privind Drepturile Copilului

Grupul de Lucru pentru Monitorizarea Drepturilor Copilului a constatat că dreptul copiilor la odihnă, timp liber și joc este încălcat, atunci când sunt supraîncărcați cu teme pentru acasă, atunci când se implică părinții în alegerea unei activități ce ține de timpul lor liber, atunci când în preajma locurilor de agrement siguranța copiilor nu este garantată, când costul activităților din timpul liber nu este pentru buzunarul oricărui părinte și când există discriminare și violență între copii acolo unde ei își petrec timpul liber.

- **Locuri destinate petrecerii timpului liber**

În comunități, în special în orașe, există o ofertă variată de servicii pentru petrecerea timpului liber (parc, cafenele, internet cafe, centru de reintegrare, centre de zi, consilii locale ale tinerilor, case de creație, biblioteci, stadioane, cercuri pe interese, săli de dans, sport, școală de pictură, școală de muzică, teren de joacă etc.). Unele localuri nu

activează permanent, iar altele sunt doar înregistrate. La sate însă, sunt foarte puține instituții de acest tip.

Copiii nu dispun de suficiente locuri special amenajate pentru petrecerea timpului liber în comunitate.

Sunt cazuri în care adulții schimbă destinația spațiilor existente. În unele curți ale blocurilor sunt construite baruri, iar majoritatea terenurilor de joc sunt transformate în parcuri pentru mașini.

În majoritatea cazurilor, copiii de la orașe au mai mulți bani de buzunar decât cei de la sate, de aceea au și mai multe oportunități de petrecere a timpului liber. Pe de altă parte, de obicei, la sate copiii care își permit să cheltuiască bani în acest scop sunt cei care au părinții plecați la muncă în străinătate.

- **Orarul instituțiilor care oferă activități de timp liber**

În unele localități programul instituțiilor destinate timpului liber nu coincide cu regimul zilei unui copil. Activitatea cercurilor pe interese începe când orele încă nu s-au terminat sau imediat după lecții, de aceea unii copii nu ajung la timp la ele sau nu reușesc să ia prânzul. Biblioteca școlară este deschisă doar în timpul lecțiilor, unii copii fiind nevoiți să plece de la ore pentru a merge la bibliotecă.

În majoritatea cazurilor, cercurile nu activează pe perioada vacanței de vară, atunci când copiii ar avea și mai mult timp pentru ele.

Sunt frecvente cazurile în care lucrătorii instituțiilor de timp liber pentru copii nu respectă orarul de funcționare a acestora, părăsesc locul de muncă pe un timp nelimitat sau pleacă de la lucru înainte de încheierea programului.

● **Securitatea locurilor de petrecere a timpului liber**

Condițiile fizice ale multor locuri în care copiii se pot recrea sunt nepotrivite și prezintă risc pentru sănătatea acestora:

- dispozitivele de care dispun terenurile de joc sunt învechite, defecte, ruginite
- în apropierea imediată a terenurilor de joc și de sport se află stâlpi de înaltă tensiune neîngrădiți
- pe terenurile de sport și de joc se plimbă câini vagabonzi
- terenurile de sport sunt amplasate lângă șosele, piețe agro-alimentare care nu sunt curățate, lângă râpe, gunoiști neautorizate
- în majoritatea locurilor de agrement (parc, stadion) nu există WC-uri sau acestea nu sunt îngrijite
- în sălile de sport și dans nu există cabine de duș și lavoare.

Copiii și părinții lor sunt insuficient informați despre tehnicile de securitate în locurile de petrecere a timpului liber, iar în majoritatea instituțiilor lipsește planul de evacuare în situații de urgență.

● **Accesul copiilor cu nevoi speciale la activități de timp liber**

Locurile de petrecere a timpului liber nu sunt adaptate pentru copiii cu nevoi speciale – lipsesc rampe și ascensoare, grupul sanitar nu este adaptat.

Copiii cu nevoi speciale nu doresc să participe la activități de timp liber, deoarece personalul din aceste instituții nu le acordă atenție și nu creează o atmosferă favorabilă pentru interacțiunea dintre copii.

- **Resursele umane**

De regulă, în instituțiile de la orașe care oferă activități de timp liber pentru copii există personal cu studii în domeniul de activitate, la sate însă deseori aceste persoane nu au studii de specialitate.

Din cauza lipsei personalului pregătit, multe cercuri de timp liber nu corespund intereselor reale ale copiilor. De ex., copiii frecventează cercul de dans popular, deoarece nu există o persoană pregătită să coordoneze un cerc de dans sportiv, solicitat de copiii din localitate.

În toate instituțiile (casă de cultură, casa de creație etc.) o parte de angajați nu dispun de abilități și pregătire să comunice cu copiii, să aplice metode interactive în lucrul cu aceștia și să le consulte opinia.

Puține instituții au printre angajați o persoană care să urmărească starea echipamentului utilizat de copii și să-l repare pe cel deteriorat.

- **Accesul la informație**

Deseori, copiii nu sunt informați detaliat despre activitățile de timp liber propuse în localuri sau schimbările introduse pe parcurs în orarul acestora.

- **Accesul la echipament**

De multe ori, copiii nu beneficiază de echipamentul și materialele necesare pentru o activitate de timp liber, deși instituția le are la dispoziție. Sunt cazuri în care copiii află întâmplător despre dotările instituției și solicită utilizarea echipamentului respectiv.

De regulă, echipamentele sunt gestionate de adulți, participarea copiilor la acest proces fiind limitată. Coordonatorii adulți sunt cei care decid la ce evenimente și în ce condiții

să pună la dispoziția copiilor utilajele și materialele existente. De exemplu, mingile noi de fotbal sunt păstrate în dulap pentru a fi folosite doar atunci când activitățile sunt vizitate de inspectori școlari.

- **Nondiscriminarea și protecția față de violență**

În multe localități sunt frecvente cazurile de discriminare a copiilor în cadrul cercurilor pe interese. De multe ori, adulții nu acceptă în cercuri copiii cu ai căror părinți au neînțelegeri. Copiii din familii sărace au acces limitat la cercurile cu plată. Deși obligați să frecventeze școala, copiii romi nu sunt acceptați în cercurile pe interese și alte activități de timp liber, fiind etichetați, tachinați de semenii și de adulți.

Copiii sunt deseori obligați să frecventeze anumite cercuri, chiar dacă acestea nu corespund intereselor lor. Mulți părinți insistă ca copiii lor să aleagă activități care presupun mai puține costuri (de ex., hârtia de desen este mai accesibilă decât pantofii de dansuri sau sport). Deseori profesorii constrâng elevii „preferați” să vină la cercurile coordonate de ei, amenințându-i că vor avea note mici la discipline sau vor fi lipsiți de anumite privilegii.

Sunt situații în care coordonatorii adulți ai activităților de timp liber nu-și pot stăpâni emoțiile negative și devin violenți cu copiii.

Există cazuri în care copiii mai mari îi alungă pe cei mai mici de pe terenurile de joc sau sport, le iau echipamentele, îi intimidează.

- **Respectarea opiniei copiilor**

În unele cazuri, părinții, profesorii, frații mai mari decid felul în care copiii să-și petreacă timpul liber. De exemplu, sunt părinți care consideră că activitatea copiilor de timp liber

ar trebui să corespundă cu viitoarea lor profesie sau că n-ar trebui să necesite cheltuieli. De cele mai multe ori, adulții nu țin cont de opiniile copiilor atunci când aceștia propun o activitate de timp liber sau să fie deschis un nou cerc pe interese.

- **Resursele financiare**

Bugetele administrațiilor locale nu dispun de suficiente resurse pentru asigurarea calității activităților de timp liber ale copiilor. Aceasta împiedică și realizarea tuturor inițiativelor propuse de către copii.

Există cazuri în care banii alocați pentru aceste activități sunt folosiți în alte scopuri. Părinții copiilor care vor să frecventeze în continuare cercuri pe interese sunt nevoiți să colecteze bani pentru procurarea materialelor și echipamentelor necesare copiilor.

1. Non
discriminare

... de a fi
protejat împotriva
torturii

Dreptul la odihnă

Dreptul la
protecția față de
DISCRIMINARE

Dreptul de a
și protejat împo-
triva violenței

Dreptul la joacă
și odihnă

Dreptul
la joacă
odihnă

Dreptul
la
Nondiscriminare

Dr. la
odihnă

Responsabilitățile
părintilor

Dreptul la joacă
și odihnă

NON-discr.

4. VIITORUL DREPTURILOR COPILULUI ÎN MOLDOVA

Crearea unor postere cu viziuni de viitor asupra propriilor drepturi a fost una dintre sarcinile membrilor Grupului de Lucru pentru Monitorizarea Drepturilor Copilului, din cadrul celui de-al șaptelea atelier, organizat în august 2009. Astfel își văd copiii viitorul: merg la școală din plăcere, curricula este mai puțin încărcată și profesorii au metode de predare noi; dispun de timp liber îndeajuns; au acces nelimitat la informație și nu mai există discriminare. Culorile vii ale desenelor din afișe exprimă starea de fericire a copiilor, care, de altfel, este redată prin cuvintele scrise cu majuscule: SUNTEM FERICIȚI! NE SUNT RESPECTATE DREPTURILE! SUNTEM EGALI! PĂRINȚII NU MAI PLEACĂ DE LÂNGĂ NOI!

ADEVĂRUL VORBIT DE COPII

Unii dintre copii văd toate Drepturile Copilului respectate în viitorul apropiat: „Drepturile mele sunt respectate” - Dreptul la Participare și Asociere, Dreptul la Asistență Medicală, Dreptul la Odihnă, Dreptul de a nu fi exploatat prin Muncă, Dreptul la Viața Privată, Dreptul la Educație, Dreptul de a fi protejat față de orice formă de Violență și Dreptul de a avea o Familie.

o FAMILIE FERICITĂ ÎN VIITORUL APROPIAT

RAPORT

elaborat de GUMI despre
respectarea drepturilor copilului
în viața de zi cu zi

- comparându cu anii precedenți: doar 20 de copii nu sunt scolarizați;
- în societate, opinia copilului este respectată;
- minoritățile etnice nu mai sunt discriminate;
- se întărește familia nucleară ca formă de viață; copiii sunt protejați legal, restul legal...

Alți copii speră la „o familie fericită în viitorul apropiat”, considerând că respectarea drepturilor copiilor este cheia spre o viață frumoasă, dar și rezolvarea altor probleme ale copiilor: școlarizarea copiilor, respectarea opiniei copiilor în societate, non-discriminarea minorităților etnice și lipsa exploatării prin muncă a copiilor.

Anexă

Chestionar

Salut! Te rugăm să completezi acest chestionar despre drepturile copilului. Opinia ta este foarte importantă, de aceea te încurajăm să răspunzi sincer la toate întrebările.

Nu este necesar să-ți scrii numele pe acest chestionar. Este anonim și fi sigur(ă) că nimeni nu va afla ce răspunsuri ai dat. Completarea chestionarului nu îți va lua mult timp.

Alege din variantele propuse cea care ți se potrivește (pune un semn în pătrățel sau încercuiește) sau înscrie răspunsul tău.

Îți mulțumim mult pentru ajutor și timpul acordat.

1. Ești: ☐ Fată ☐ Băiat	3. Locuiești în: ☐ Sat ☐ Oraș	4. Îți faci studiile în: ☐ Școală medie ☐ Gimnaziu ☐ Liceu ☐ Colegiu
2. Ai vârsta de _____ ani		

- **Scrie 5 drepturi ale copilului pe care le cunoști:**
- **De unde ai aflat despre aceste drepturi?** (poți alege cel mult 3 variante)
  - Părinți
  - Prieteni
  - Profesori

ADEVĂRUL VORBIT DE COPII

- Ziare, reviste, televizor, radio
- Broșuri, cărți
- Internet
- Altcineva / altceva (scrie)

● **Unde / în ce document sunt înscrise drepturile copilului?**

● **În ce măsură drepturile copilului sunt respectate în localitatea ta?**
(încercuiește o singură variantă)

1 (deloc respectate)	2	3	4	5 (pe deplin respectate)
--------------------------------	---	---	---	------------------------------------

● **În ce mediu / unde crezi că drepturile copilului se încalcă cel mai des?** (poți alege cel mult 3 variante)

- Acasă
- Stradă
- Școală
- Grupul de prieteni
- Locuri de joacă și de petrecere a timpului liber (Casă de cultură, Casă de creație, cercuri pe interese, teren de sport)
- Locuri publice (magazin, bar, cinema, teatru)
- Alte locuri (scrie)

- **Care drepturi ale copilului sunt cel mai des încălcate?**

- **Scrie persoane / instituții, organizații, la care se pot adresa copiii atunci când li se încalcă drepturile?**

- **Cum ai dori să fii informat despre drepturile copilului?** (poți alege cel mult 3 variante)
  - Părinți
  - Prieteni
  - Profesori
  - Ziare, reviste, televizor, radio
  - Broșuri, cărți
  - Internet
  - Altcineva / altceva (scrie)

- **Ce trebuie de făcut ca drepturile copilului să fie respectate?**

Mulțumim!

ADEVĂRUL VORBIT DE COPII

GRUPUL DE LUCRU PENTRU MONITORIZAREA DREPTURILOR COPILULUI ÎN MOLDOVA

*Alina Porombrica, Ana Tulgara, Ana Maria Harea, Anastasia Codreanu,
Cristina Chirilov, Cristina Pulbere, Denis Zagorodniuc, Ecaterina Procopeș,
Elena Coniuhov, Elena Obleac, Eugen Ciolan, Gabriela Croitoru, Igor Lai,
Ina Creciun, Ion Coliban, Irina Gușan, Janna Kiseeva, Lidia Galus, Mihaela
Cushevici, Nicolae Tabanschi, Robert Cinciuc, Sabin Cernogal, Sabina
Gușan, Tatiana Rusu, Valeria Roșca, Vasile Negară și Victoria Lungu.*

Moldova începe cu dreptul. Cu dreptul copilului

Convenția ONU cu privire la Drepturile Copilului

La 20 de ani de la adoptarea Convenției cu privire la Drepturile Copilului, copiii din Grupul de Lucru pentru Monitorizarea Drepturilor Copilului în Moldova afirmă:

„Participând, devenim mai informați, mai cunoscuți, cu mai multă experiență”.

„Oare există ceva mai minunat decât atunci când îți sunt alături părinții, care te încurajează și, împreună cu ei, ai o locuință și hrană în fiecare zi? Nimic altceva nu mai contează”.

„Egalitatea între copii trebuie să fie un mod de viață, nu doar o teorie...”

„Dacă familia este unită, copiii simt iubirea și viața lor e luminoasă, prosperă și sănătoasă”.

„Ne ajută oare bătaia să fim mai buni?”

„Și noi trebuie să fim informați și ajutați să ne păstrăm sănătatea”.

„Pentru mulți copii din Moldova nu există timp liber”.

„Există munci ușoare, din care copiii învață, există munci grele, care îi împiedică pe copii să învețe, să meargă la școală”.

„Dreptul la educație este cel mai iubit și cel mai încălcat drept al nostru”.

● Dreptul la Opinie. Copiii au dreptul să-și exprime liber opinia despre orice problemă care îi privește, iar adulții au obligația să țină cont de ea.
● Dreptul la Non-discriminare. Toate drepturile aparțin tuturor copiilor, fără excepție. Toți copiii, indiferent de gen, naționalitate, rasă, religie sau limbă vorbită – au același drept.
● Dreptul la Viață și Dezvoltare. Copiii au dreptul să crească în siguranță și să se dezvolte fizic și psihic.
● Dreptul la Familie. Copiii au dreptul să locuiască împreună cu părinții lor.
● Dreptul la Protecție împotriva Violenței și Neglijenței. Adulții sunt obligați să protejeze copiii împotriva tuturor formelor de violență fizică sau emoțională.
● Dreptul la Educație. Copiii au dreptul la educație, iar mulțumii guvernului au datoria de a asigura învățământul primar obligatoriu și gratuit pentru toți. Educația trebuie să pregătească copilul pentru viață.
● Dreptul la Sănătate. Copiii au dreptul la cea mai bună stare de sănătate și la acces la servicii medicale.
● Dreptul la Protecție împotriva Exploatarei prin Muncă. Adulții și guvernul sunt obligați să protejeze copiii împotriva muncilor cu risc pentru sănătate, educația și dezvoltarea copilului.
● Dreptul la Odihnă, Timp Liber și Joc. Copiii au dreptul la odihnă, vacanță, activități artistice și culturale.

● Dreptul la Protecție împotriva Exploatarei prin Muncă. Adulții și guvernul sunt obligați să protejeze copiii împotriva muncilor cu risc pentru sănătate, educația și dezvoltarea copilului.

● Dreptul la Odihnă, Timp Liber și Joc. Copiii au dreptul la odihnă, vacanță, activități artistice și culturale.

● Dreptul la Protecție împotriva Exploatarei prin Muncă. Adulții și guvernul sunt obligați să protejeze copiii împotriva muncilor cu risc pentru sănătate, educația și dezvoltarea copilului.

● Dreptul la Odihnă, Timp Liber și Joc. Copiii au dreptul la odihnă, vacanță, activități artistice și culturale.

Posterul consacrat aniversării a 20-a de la adoptarea Convenției ONU privind Drepturile Copilului, editat de Centrul de Informare și Documentare privind Drepturile Copilului (CIDDC).

Conceptul posterului a fost formulat de copiii din Grupul de Lucru pentru Monitorizarea Drepturilor Copilului în Moldova. Contribuții: Igor Guzun & Lică Sainciuc. Poster realizat cu sprijinul Reprezentanței UNICEF în Moldova și Ikea.

ADEVĂRUL VORBIT DE COPILII

RAPORTUL COPILOR DESPRE RESPECTAREA
CONVENȚIEI PRIVIND DREPTURILE COPILULUI
ÎN REPUBLICA MOLDOVA. 2009